

กิเลสพยศ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม.. เราฟังธรรมนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอก ท่านปฏิบัติที่ท่านฟังธรรมอยู่ตลอดเวลา ถ้าท่านฟังธรรมอยู่ตลอดเวลา เห็นไหม เพราะใจท่านเป็นธรรม แต่ในปัจจุบันนี้ใจของเราเป็นโลก.. ใจของเราเป็นโลกเพราะมันคิดแต่เรื่องของโลกไง คิดแต่ความเป็นไปของโลก แต่เวลาผู้ที่ปฏิบัติธรรม ถ้าปฏิบัติเป็นแล้วนะ ครูบาอาจารย์ของเราบอกว่า “เป็นหรือไม่เป็น”

ถ้าภาวนาเป็น นี่มันก้าวเดินต่อไปได้แล้วเพราะภาวนาเป็น.. คนทำงานเป็นนะทำอะไรมันก็ต้องไปหมด คนทำงานไม่เป็นทำอะไรก็ผิดไปหมด ฉะนั้นจิตใจของเราถ้าเป็นโลก เราจะคิดธรรมะตริกธรรมะขนาดไหน มันก็เป็นเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ เพราะมันเป็นสัญญาใจ มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นความคิดออกมาจากใจ มันไม่ใช่ตัวเนื้อหาของใจ

ถ้าเป็นเนื้อหาของใจ เห็นไหม ใจมันต้องสงบเข้ามา.. ถ้าใจสงบเข้ามา นี่เราเคยได้ลิ้มรสของความสงบและความฟุ้งซ่าน คนเรารู้จักความสงบและความฟุ้งซ่าน สิ่งที่มีมันฟุ้งซ่าน ที่มันเป็นปกติธรรมดาของมนุษย์ เป็นเรื่องโลกๆ เราได้สัมผัสมา ไม่ต้องมีใครบอกหรอก เราจะรู้ของเราเอง ทุกคนเกิดมานี่มันมีชาติปีทุกขา ความเกิดขึ้นทุกข์อย่างยิ่ง.. เพราะทุกคนเกิดขึ้นมานี่มันมีสัมผัสของมันมาอยู่แล้ว

สัญญาชาติญาณของมนุษย์ สัญญาชาติญาณของเทวดา สัญญาชาติญาณของอินทร์ ของพรหม มันเป็นสัญญาชาติญาณของมนุษย์.. กำเนิด ๔ ! จิตนี้ต้องกำเนิดอยู่แล้ว จิตมีกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก มันต้องมีการเกิดของมันเป็นธรรมดา

เป็นธรรมดาเนะ ! ธรรมะเป็นธรรมดา การเกิดก็เป็นธรรมดา สิ่งที่เป็นธรรมดา เพราะเวรกรรมมันพาเกิด.. คนทำดีมา เห็นใหม่คนทำดีมาทุกคนมีทั้งดีและชั่ว ไม่มีใครทำความดีมาตลอดโดยไม่เคยทำความผิดพลาดสิ่งใดเลย ทำความชั่วสิ่งใดเลย.. ไม่มี คนจะทำชั่วสิ่งใดขนาดไหนมา มันก็ต้องมีความดีของเขามาเป็นภพเป็นชาติ เป็นครั้งเป็นคราว มีมาเหมือนกัน

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าทำดีทำชั่ว สิ่งนี้ว่าระมันให้ผลไง นี่เขาถึงไม่ให้ดูถูกกันนะเขาไม่ให้ดูถูกกัน แม้แต่พระโพธิสัตว์เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน ดูติพระโพธิสัตว์ เห็นใหม่ สร้างบุญกุศลมาขนาดไหน เวลาเกิดเป็นเดรัจฉานก็เป็นเดรัจฉาน แต่เป็นเดรัจฉานโพธิสัตว์ แต่เวลาเดรัจฉานนั้นเป็นเดรัจฉาน เป็นเรื่องปกติของเขา

ฉะนั้นสิ่งที่ทำดีและทำชั่วมาในหัวใจ สิ่งนี้มันมีของมัน เห็นใหม่ นี่เวลาเกิด “ชาติปีทุกขา.. ความเกิดเป็นทุกข้ออย่างยิ่ง” ในเมื่อความเกิดเป็นทุกข้ออย่างยิ่ง ความเกิดนี้เป็นโลก สิ่งที่เป็นโลกกับความรู้สึกนี้มันมีอยู่แล้ว.. ความรู้สึก ความทุกข์ความยากนี้มันมีตามธาตุขันธ์มันมีอยู่แล้ว แต่ความสงบร่มเย็นของใจมันยังไม่เกิด

ถ้าความสงบร่มเย็นของใจมันเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมาโดยการประพฤติปฏิบัติของเรา เพราะเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาเป็นชาวพุทธและพบพุทธศาสนานี้ ประเสริฐที่สุด ประเสริฐมากๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นมาต้องแสวงหา ต้องพยายามประพฤติปฏิบัติค้นคว้าเอง.. เวลาค้นคว้าเอง เวลาประพฤติปฏิบัติ ขณะที่ค้นคว้าเราไม่ไปรู้ไปเห็นด้วย

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาเป็นศาสดาของเรา นี่พุทธกิจ ! พุทธกิจ พุทธจริยาวัตร มันมีความสวยงาม.. ความสวยงาม ความนุ่มนวลอ่อนหวาน อย่างนั้นมันเป็นกิริยา เพราะเป็นศาสดาไง คูสิ เวลาสัตว์ เห็นใหม่ หัวหน้าสัตว์ ผุงสัตว์ ถ้าสัตว์ตัวไหนมันมีความมองอาจ มันมีความกล้าหาญของมัน มันเป็นหัวหน้าของผุงของมัน ดูแล้วนี่มันมีอำนาจของมัน

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ปราบกิเลสแล้ว เป็นผู้ชำระกิเลสในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เป็นศาสดา เป็นครูเอกของเรา เป็น

ตัวอย่างของเรา เราเห็นสภาวะแบบนั้น เราก็เห็นว่าเป็นความสวยงามเป็นเรื่องธรรมดา
สิ่งที่ธรรมดา เราเห็นของเราเราก็ชื่นใจของเรา

นี่เราเห็นโดยอะไร เห็นโดยการที่เราศึกษา เราศึกษาทางทฤษฎี ศึกษาทาง
ตำรับตำรา ศึกษาทางพระไตรปิฎก เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ที่
ไหน เทศนาว่าการที่ไหน เทศน์สอนใคร เทศน์เรื่องอะไร ศึกษาแบบนี้เราศึกษาได้ ทีนี้ผู้ที่
ประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เวลาจิตสงบเข้าไปละ

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

ถ้าจิตสงบเข้าไป ความรุ่มเย็นเป็นสุขของเรา เห็นใหม่ เราศึกษาธรรมขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราด้วย เรามาประพฤติ
ปฏิบัติของเรา แล้วถ้ามันเป็นตามความเป็นจริงขึ้นมาเรายิ่งเชื่อมั่น ! เราเชื่อมั่นของเรา
ขึ้นมา แล้วมันซึ่งบุญซึ่งคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้นเรามาประพฤติปฏิบัติ เราต้องมีความเข้มแข็งของเรา มีความจริงใจของเรา
ถ้ามีความจริงใจนะ พอความจริงใจกันเราบอกอย่างนี้มันเป็นความทุกข์ความยาก
ความทุกข์ความยากนะ สิ่งทีทุกข์ที่ยากเพราะอะไร เพราะเรามีสติมีปัญญาของเรา งาน
ทางโลก.. งานทางโลกนะงานบริหารจัดการ งานต่างๆ เขาไหว้วาน เขาเกี่ยวคู่กันได้ แต่
ในการประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารธนามารื้อสัตว์
ชนสัตว์ ถ้ารื้อสัตว์ชนสัตว์.. รื้อสัตว์ชนสัตว์ด้วยทางใดละ

เวลาจะรื้อสัตว์ชนสัตว์ เราจะรื้อสัตว์ชนสัตว์ เราก็พยายามจะเผยแผ่ธรรมกัน องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เผยแผ่ธรรม แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีพุทธกิจ
๕ ด้วย.. เล็งญาณ เห็นใหม่ เล็งญาณจะเผยแผ่ นี้คนเขาพร้อม คนเขาเป็นไปได้ คนเขาจะ
มีความพอใจ คนเขาจะมีอำนาจวาสนา จะรู้ซึ่ง จะเห็นประโยชน์ เห็นสิ่งที่เป็นประโยชน์
และไม่เป็นประโยชน์ใหม่

แต่นี้เราเห็นเป็นประโยชน์สิ เห็นใหม่ ไปได้พลอย มันเห็นพลอยเห็นค่าเป็น
ประโยชน์กับมัน เห็นพลอยไม่มีคุณค่า.. นี่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ของใคร
เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ ของคนที่กิเลสตัดหาความทะยานอยากที่เขาแน่น

หนา เขาก็มีประโยชน์ของเขาในทางโลกๆ ของเขา แต่ถ้าประโยชน์ทางธรรมละ เห็นใหม่

“เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ของใคร”

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงญาณว่า เขาพร้อมใหม่ เขามีอำนาจาสนา จะเข้าใจสิ่งนั้นได้ใหม่.. เวลาพูดสะกิดใจนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนกันมา ครูบาอาจารย์ของเรานี้บอกว่า “เวลาแสดงธรรมนี้ต้องทิ่มเข้าไปในหัวใจ ทิ่มเข้าไปที่ใจดำนั้น”

ธรรมะมันสะเทือนหัวใจนะ ! แต่ทางโลกเขาสงวนรักษามารยาทสังคม พูดสิ่งใดให้ถึงเนื้อหาระ ว่ามันเป็นการเสียมารยาท แต่เวลาแสดงธรรม เห็นใหม่ เวลาธรรมนี้มันทิ่มเข้าหัวใจ.. ทิ่มเข้าหัวใจเพราะกิเลสมันอยู่ที่นั่น ถ้ากิเลสอยู่ที่นั่นกิเลสมันก็ตื่นตัว ใช่ไหม กิเลสมันก็ตื่นตัว ความองอาจกล้าหาญ ความจริงจังของเรา ความมุมานะของเรามันก็เกิดขึ้นมา.. นี่เราบอกว่าสิ่งนี้มันเป็นกิเลส มันต้องทำนุมนวลอ่อนหวาน เราต้องทำความนุมนวล ทำความนุมนวลอ่อนหวาน.. สิ่งนั้นเป็นเรื่องกิเลสทั้งนั้นแหละ

คำว่าเป็นกิเลส เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำแล้ว ปฏิบัติแล้ว ฆ่ากิเลสแล้วถึงมานุมนวลอ่อนหวาน แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติกันด้วยความนุมนวลอ่อนหวาน นี่ทำอะไรก็ทำด้วยความสะดวก ทำอะไรก็กลัวจะเสียมารยาท ทำสิ่งใดก็เพื่อการประพฤติปฏิบัติ นี่มันไปคั่นชินนะ ถ้ามันไปคั่นชินกับกิเลสของเราใช่ไหม คุณเพื่อนเราหรือหมู่คณะของเรา ถ้าเขาคิดร้ายกับเรา แต่เขามาในทางเป็นมิตร เขาเข้ามาแล้วทำความคุ้นเคยกับเรา มาพูดช่วยเหลือกิจการเรา เสร็จแล้วนี่เขาเป็นพวกเรา เราก็ไว้ใจใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นกิเลส เห็นใหม่ กิเลสก็เป็นของเรา สิ่งอะไรต่างๆ กิเลสก็ของเรา ทุกข์ก็เป็นของเรา สรรพสิ่งก็เป็นของเรา เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น มันเป็นธรรมและวินัย เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอศึกษาขึ้นมาแล้วถือว่าสิ่งนี้เป็นธรรม.. สิ่งนี้เป็นธรรม.. กิเลสมันก็เอาสิ่งนั้นมาอ้างอิงได้ด้วย เวลามันนุมนวลอ่อนหวานนะเราก็เชื่อมั่นไป “อู๋.. ปฏิบัติไปนี่ เข้าใจแล้วรู้แล้ว”

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ ! แต่ลึกๆ นะทุกคนบอกเลยบอก
ว่า เราปฏิบัติกันเพื่อจะให้มันบุญกุศล เพื่อจะไปชำระกิเลสในภพชาติต่อๆ ไปให้ถึงที่สุด
แห่งทุกข์.. ลึกๆ เขาอธิบายกันอย่างนั้น เขาไม่ได้คิดว่าเขาจะฆ่ากิเลสกันในปัจจุบันนี้
เขาไม่กล้า ! เขาไม่คิดว่าเราจะจริงจัง เราจะชำระกิเลสของเราได้

นี่เราถึงบอกว่าการเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ มีคุณค่ามาก ขนาดเกิดมาเป็น
มนุษย์พบพุทธศาสนา นี่เรามีบุญกุศลกันขนาดนี้ แล้วเวลาจะปฏิบัติทำไมเราทำไม่ได้
อาหารนี่เราก็กินได้ เราเกี่ยวกินเข้าไปในกระเพาะของเราได้ มันเข้าไปเป็น
ประโยชน์ต่อร่างกายของเรา เรายังเกี่ยวกินเข้าไปได้

จิตใจของเราถ้ามันตั้งสติขึ้นมา แล้วมีคำบริกรรม แล้วมีปัญญาอบรมสมาธิทำให้
มันจิตสงบ ทำไมจิตมันสัมผัสไม่ได้ ทำไมจิตมันสัมผัสมันเกี่ยวกินกิเลสไม่ได้ ถ้า
จิตมันเกี่ยวกินกิเลสได้ มันจะทำให้จิตนี้สงบได้ ถ้าจิตนี้สงบได้มันจะเห็นความ
แตกต่าง อย่างที่ว่าเราเกิดมานะ เกิดมาโดยบุญกุศล เกิดมาเป็นมนุษย์สมบัติ เห็นไหม การ
เกิดมานี้มันเป็นสัญชาตญาณ ความทุกข์ไม่ต้องพูดถึง ความรู้สึกความเศร้าหมอง ความ
อึดอัดขัดข้องของใจนี้มันมีเป็นธรรมดา

ชาติ.. ชาติปี ทุกขา มะระณัมปี ทุกขัง การเกิด การตาย การสัญญาอารมณ์ สิ่ง
พลัดพรากจากหัวใจ เห็นไหม ความทุกข์เริ่มต้นแล้วก็ความทุกข์ต่อไปเรื่อยๆ นี่ความ
ทุกข์มันเป็นเรื่องที่มีโดยสัญชาตญาณ มีโดยธรรมชาติ มีโดยสัจจะความจริง อ้าว.. แล้ว
เกิดมาทำไมล่ะ ไหนว่าเกิดมามีอริยทรัพย์ เกิดมาชีวิตมนุษย์นี้เป็นทรัพย์สมบัติที่มีคุณค่า
มาก แล้วเกิดมายังทุกข์อย่างนี้อีกหรือ

“การเกิดมีคุณค่ามาก มีคุณค่าในวัฏฏะ” ในวัฏฏะ เห็นไหม เกิดเป็นเทวดา อินทร์
พรหมก็พลัดพลัดไป เสวยทิพย์สมบัติไป เกิดในนรกอเวจีก็ทุกข์ๆ ยากๆ นี้จะเกิดเป็น
มนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์มันก็ทุกข์ ทุกข์โดยความจริงของมัน แต่ถ้าคนหยาบนะ นี่สิ่งที่
เกิดขึ้นมาแล้วก็เสวยสุข จะเสพแต่ความสุขความพอใจของตัวเอง

ถ้ามันพอใจ มันเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นความสุข มันพอใจมันก็เป็นความสุขของมัน
ความสุขอันหยาบๆ ของโลกเขา นี่เขาคิดกันอย่างนั้น เห็นไหม เขาคิดว่าสิ่งที่เกิดมาเป็น
มนุษย์นี่เป็นมนุษย์สมบัติไป แต่ถ้าธรรมะล่ะ.. ธรรมะเกิดมาเป็นมนุษย์เพราะมนุษย์มีธาตุ

มีขันธ มนุษย์มีความพร้อม มีความรู้สึกรู้คิด มีความนึกคิด มีปัญญา มีศักยภาพ มีสิ่งที่จะบรรลุธรรมได้

ธรรมะคืออะไร.. ธรรมะคือสังขาร ! ธรรมะคืออริยสัจ.. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค.. มรรคญาณ มรรคที่เกิดขึ้นมาจากสัจจะความเป็นจริง ที่จะกลับมาเกี่ยวกลืนทำลายกิเลส สิ่งนี้ต่างหากที่ว่ามนุษย์มีสิทธิทำได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ ! แต่มนุษย์นี้ มนุษย์ไม่ใช่เพเลิดเพลินไปกับโลกเขา เกิดมาเราต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยนี้เป็นเรื่องธรรมดา

การประกอบสัมมาอาชีวะ สิ่งนี้ไม่เป็นกิเลสหรอก แต่สิ่งที่เรายึดติดมัน ติดพันกับมัน เราจะพลัดพรากจากมันไม่ได้ สิ่งนั้นเป็นกิเลส.. นี้ถ้ามันไม่เป็นกิเลส แต่มันเป็นของเราจริงหรือเปล่านั้น

เห็นไหมเราใช้ธรรมะ เราใช้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรงใคร่ครวญนี้เราก็เข้าใจได้.. เข้าใจได้นี้ก็ว่ามีความเข้าใจ มีความปล่อยวาง แล้วก็ว่านี่สังขาร.. อย่างนี้เป็นสังขาร.. นิ่มนวลอ่อนหวาน มีความคุ้นเคย ปฏิบัติให้มันเข้มงวดเกินไป เข้มข้นเกินไป สิ่งนั้นมันก็เป็นความทุกข์ความยาก นี่ว่าเกิดเป็นมนุษย์แล้ว เกิดในพุทธศาสนาแล้ว ปฏิบัติแล้วก็สมควรที่เราเป็นชาวพุทธแล้ว.. นี้กิเลสก็เป็นเรา เราก็เป็นกิเลสไป เห็นไหม เขาปฏิบัติไม่จริง

ถ้าปฏิบัติจริง ครูบาอาจารย์ของเราปฏิบัติจริง สิ่งที่เป็นทุกข์มันก็มีของมัน สิ่งที่เป็นความพอใจ ศึกษาธรรม.. ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้มีคุณค่ามาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักรนะ แสดงธรรมจักรเพราะประกาศธรรม ประกาศว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว แล้วจะสั่งสอนใคร อาหารดาบสก็ตายเสียแล้ว จะมาสอนปัญจวัคคีย์

ขนาดเทศน์ปัญจวัคคีย์นี้เทวดาก็ได้ยินได้ฟังด้วย เทวดาส่งข่าวต่อๆ กันไป เพราะเทวดาเขาเป็นทิพย์ ทิพย์จักขุของเขา เขาเข้าใจได้ดีกว่าเรา แต่นี่มนุษย์ฟังแล้วยังงงๆ นะ ปัญจวัคคีย์ฟัง เห็นไหม พระอัญญาโกณฑัญญะฟังไปไตร่ตรองไป เพราะปฏิบัติกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ๖ ปี ทำความสงบของใจ มีฐานของใจพอสมควร แต่ไม่

มีปัญหา ไม่มีใครชี้ทางออกให้ได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมอยู่ เห็นไหม พระอัญญาโกณฑัญญะนี่ใช้ปัญญาไตร่ตรองตามไป

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นมันต้องดับเป็นธรรมดา”

นี่เห็นตามความเป็นจริง พอเห็นตามความเป็นจริงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุทานเลย.. เพราะปฏิบัติมามันเป็นความลึกซึ้ง แล้วใครจะรู้ได้ แต่นี่มีพยานแล้วนะ

“อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ ! อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ !”

นี่พูดถึงเวลาตอนมนุษย์.. เทวดา อินทร์ พรหมก็ส่งข่าวต่อๆ ขึ้นไปเป็นชั้นๆ เลยนะ ว่า “นี่ธรรมจักร.. สัจธรรม.. มรรคญาณ เห็นไหม นี่อริยสัจมันเคลื่อนแล้ว ! มันมีแล้ว ! มันเกิดขึ้นแล้วในโลก มันจะย้อนกลับไม่ได้เลย” เขาดีใจเขาส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นไป เราฟังกันแล้วเป็นอย่างไรละ.. เราฟังกันแล้ว เราศึกษาแล้ว พอเราเข้าใจ นี่ไงเป็นธรรมๆ

นี่ไงว่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจธรรมนี่.. พุทธศาสนานี้.. อริยสัจนี้สุดยอด ! มันเป็นธรรม โอสธ สิ่งที่จะชำระกิลสอพยศของเรา ที่เราเกิดมาทุกๆ ยากๆ ที่เกิดมาเป็นมนุษย์นี้ การเกิดเป็นมนุษย์มีคุณค่ามาก การเกิดเป็นมนุษย์นี้เพราะสร้างบุญกุศลมา ถ้าไม่สร้างบุญกุศลมา มันเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ ผลของวัฏฏะนี้ เห็นไหม คูสิในบ้านของเรา เราสร้างบ้านไว้หลังหนึ่ง มันมีปลวก มีตุ๊กแก มีจิ้งจก มีแมลงสาบ มีทุกอย่างเลยอาศัยในบ้านของเราไปด้วย !

นี่ก็เหมือนกัน จิตหนึ่งทั้งนั้น ! แมลงตัวหนึ่งก็จิตหนึ่ง เวลามันเกิดขึ้นมา มันก็เวียนตายเวียนเกิดของมัน นี่ผลของวัฏฏะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์เราเป็นเจ้าของบ้าน ในบ้านเราก็มีสัตว์ มีสิ่งที่พึ่งพาอาศัยมากมายมหาศาลเลย.. นี่มันก็เป็นผลของวัฏฏะ เห็นไหม แล้วเราเป็นมนุษย์ เราเป็นเจ้าของบ้าน คูสิเจ้าของบ้าน จิ้งจกมันก็ว่ามันเป็นเจ้าของบ้าน ปลวกมันก็ว่ามันเป็นเจ้าของบ้าน มันก็ว่าบ้านของมัน แล้วสิทธิมันเป็นของใครละ สิทธิมันเป็นของใคร ..

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีอำนาจาสนาของเรา เรามีปัญญามากกว่าเขา เรามีโอกาสมากกว่าเขา สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องของโลกๆ แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเราจะ

เราทำของเราจริงๆ ถ้าเราทำของเราจริงๆ จิตมันสงบไปแล้วนะ.. ถ้าทำพุทโธ พุทโธนี่จิตมันไม่สงบ

จิตมันไม่สงบ เห็นไหม เพราะสิ่งที่ว่าสงบนะ ในปาราชิก ๔ นี้อวดอุตริมนุสสรรม แม้แต่ถ้าเป็นคฤหัสถ์เป็นภรรยาเขา ไม่มีตรงนี้ เขาถือศีล ๕ นี่ศีล ๕ ต่างๆ เขาไม่ได้ถือเหมือนพระ ถ้าพระ เห็นไหม เวลาอวดอุตริมนุสสรรม.. ฌานสมาบัติ ทำสมาธินี้ ถ้าไม่มีในตน พุคควอดไปก็เป็นปาราชิก เหมือนเราอวดอุตริมนุสสรรม คำว่าอุตริมนุสสรรม ก็อธรรมเหนือมนุษย์ไง

ฉะนั้นถ้าจิตมันสงบขึ้นมา เห็นไหม นี่ธรรมที่เหนือมนุษย์ ! มนุษย์เรานี้มีสมาธิอยู่แล้ว มนุษย์เราเกิดมา คนนี้มีสมาธิอยู่แล้วแต่เป็นสมาธิของปุถุชน ถ้าเราไม่มีสมาธิเราก็คือเป็นคนไปบ้าไปแล้ว แต่ความเป็นสมาธิ นี่เป็นสมาธิได้แก่นี้ สมาธิสั้น สมาธิยาว.. คนที่เขาสมาธิดี ทำสิ่งใดเขาก็ประสบความสำเร็จของเขา เพราะเขามีสมาธิของเขา การทำของเขา เขาก็มีปัญญาได้ดี

ฉะนั้น แต่เราต้องการจะบรรลุธรรม เราต้องการสังฆธรรม เราต้องการอริยสังฆธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่มรรค ๘ มีสัมมาสมาธิ สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิ เพราะถ้ามีสัมมาสมาธิ เห็นไหม นี่เวลามรรค.. เขาบอกว่ามรรคองค์แรกคือความคำริชอบ คือต้องมีปัญญาก่อน.. นี่ปัญญาก่อน ใจ ! มันมีปัญญาก่อน แต่ปัญญาก่อนนี้มันเป็นปัญญาที่เราจะใช้ในแง่มุมของอะไรล่ะ เพราะปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก

“ปัญญา ๓ ! สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา”

เวลาเราพิจารณากัน เราใช้ปัญญาของเราที่เราจินตนาการได้ จินตนาการธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม นี่จินตนาการ จินตมยปัญญา.. จินตมยปัญญามันไม่เข้าสู่อริยสังฆ มันไม่เข้าสู่ความจริงเลย มันไม่ใช่ภวานามยปัญญา

ฉะนั้นพอเราใช้ปัญญาอย่างนี้ขึ้นไป เห็นไหม นี่กิลีสมันก็นุ่มนวล กิลีสมันก็เข้าร่วมด้วย ถ้ากิลีสเข้าร่วมด้วย กิลีสก็เป็นเรา สรรพสิ่งก็เป็นเรา ปฏิบัติก็นุ่มนวล

อ่อนหวาน ใส้โฮ.. มีความละมุนละไมไปหมดเลย แต่ถ้าเราทำความเป็นจริงนี้เป็นจริง เพราะอะไร เป็นจริงเพราะกิเลสของคนมันไม่เหมือนกัน

กิเลสของคนมันไม่เหมือนกัน.. อวิชชาอันเดียวกัน ! แต่กิเลสของคนไม่เหมือนกัน ! มันหยาบละเอียดแตกต่างกัน ในเมื่อมันหยาบละเอียดแตกต่างกัน คนกำหนดพุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ โดยความตั้งใจ ศรัทธาจริต ผู้ที่ศรัทธาจริต เขามีศรัทธาความจริง เขาเชื่อมั่นของเขาจริงๆ เขาทำของเขาด้วยความมุ่งมั่นของเขา แล้วเขามีอำนาจของเขา เขาพุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ ไปนี้จิตมันได้มีคำบริกรรม

คำว่าจิตได้มีคำบริกรรม เห็นไหม เวลาทำงานทางโลกกัน ผู้บริหารเขาใช้ปัญญาของเขา เขาใช้สมองของเขา เราเป็นชาวไร่ชาวนา เราต้องอาบเหงื่อต่างน้ำของเรา นื่องานที่ทำโดยสัมมาอาชีพะ งานโดยหาปัจจัยเครื่องอาศัยของโลก แต่เวลาปฏิบัติเนืองงานของใจ ! ถ้างานของใจ จิตถ้ามันมีคำบริกรรม มันต้องทำงาน ถ้าไม่ทำงานมันก็เถลไถล มันก็ไม่เอาไหน มันก็ไม่ใช่เอกภาพ มันไม่เป็นตัวของมันขึ้นมา

ฉะนั้นเราถึงต้องมีคำบริกรรม.. บริกรรมเพื่อไม่ให้จิตของเราเหลวไหล ถ้าไม่ให้จิตของเราเหลวไหลนี้บริกรรมพุทฺโธ พุทฺโธ แต่ถ้าคนที่เขเป็นพุทฺธจริต พุทฺธจริตนี้คือผู้ที่มีปัญญา มีปัญญากว่า “พุทฺโธนี้มันโง่ พุทฺโธไม่มีอะไร พุทฺโธ พุทฺโธนี้มันก็เป็นการท่องบ่น...” เห็นไหม คำว่าท่องบ่นนะ คำบริกรรมนี้เราระลึกขึ้นมา นี้วิตกวิจารณ์ !

คำว่าท่องบ่น.. เราไปดูถูกเหยียดหยามกันเอง เราไปให้คำมันตัวเอง กิเลสเห็นไหม กิเลสมันนุ่มนวลอ่อนหวาน แต่ทำลายนะ มันทำลายโอกาส ทำลายจิตใจของเรา ทำลายสิ่งที่ควรจะเป็นประโยชน์กับเรา

นี่มันพุทฺโธ พุทฺโธมันก็ท่องบ่น แต่ถ้าเป็นสังขธรรมเป็นความจริงนะ ระลึก ! นี้ตริก เห็นไหม พุทฺโธ พุทฺโธนี้ พุทฺโธมันวิตกวิจารณ์.. วิตกขึ้นมา ถ้าเราไม่นึกพุทฺโธใครจะเป็นคนนึก ถ้าจิตใจไม่นึกพุทฺโธมันก็เหลวไหล มันนึกพุทฺโธไว้ไกลๆ แต่ตัวมันเองมันบังคับของมันไว้ แล้วบอกว่าทำมันก็ไม่ได้ ทำนี่ก็ไม่ได้ ทำสิ่งใดก็ไม่ได้ ไม่ได้ไปหมดเลย

นี่ไงเพราะกิเลสมันขวางหมดเลย แต่เราไม่เคยเห็นใจ แต่ถ้าพอมันทำตามใจมันนะ “เออ.. ทำอย่างนี้ ทำเบาๆ เนาะ ทำแล้วมันก็มีความร่มเย็นเนาะ..” นี้กิเลสกับการ

ปฏิบัติมันร่วมมือกัน มันรู้เห็นกัน แล้วปฏิบัติไปนะ นี่ไงปฏิบัติธรรมโดยกิลเลส ! ก็เลยไม่เห็นว่าการปฏิบัติเป็นโทษอย่างใด ไม่รู้จักกิลเลส ไม่เห็นกิลเลส แล้วจะไปฆ่ากิลเลสได้อย่างไร

นี่ไงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ธรรม ชำระกิลเลส ฆ่ากิลเลส ทำลายกิลเลส ทำลายอย่างไร.. เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายกิลเลส เห็นไหม

“มารเอ๋ย.. เธอเกิดจากความดำริของเรา บัดนี้เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว เจ้าจะเกิดในใจของเราไม่ได้อีกแล้ว”

เยาะเย้ยมาร มารนี่คอตกนะ จนลูกสาวพญามารว่า “พ่อเป็นอะไร พ่อเป็นอะไร..” บอกว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลุดจากมือเราไปแล้ว” นี่ตัวพญามารนะ.. เวลาลูกมาร นางค้นหากับนางอโรติ นี่เราจะไปเอาคืนให้ จะไปเอาพระพุทธรูปเจ้าคืนมา จะไปขย้ำไปขยวน เห็นไหม นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลาย พ่อทำลายมารคอตกละนะ แต่ของเรานี่เราไปร่วมมือกับมัน เราเอามารกับความรู้จักของเราแล้วมาศึกษาธรรม แล้วเรามาปฏิบัติธรรม

เราไม่เคยเห็นไม่เคยรู้จักมันเลย แล้วบอกพระพุทธรูปเจ้านุ่มนวลอ่อนหวาน เราพระป่าปฏิบัติธรรมจะมาเข้มแข็ง จะมาเป็นรุนแรง จะมาเป็นอึดอดกลืนทนโยค เพราะเขาไม่รู้จัก คนไม่รู้จักว่านี่เป็นเพชรฆาต แล้วเพชรฆาตเขาจะฆ่าทำลายอยู่แล้ว มันยังบอกว่า “นี่เป็นพวกเรา นี่เป็นเพื่อนเรา นี่เกิดมาร่วมกัน เราเกิดมาร่วมกัน เราอาศัยด้วยกันมา เราไว้เนื้อเชื่อใจ” เห็นไหม นี่กิลเลสมันนุ่มนวลอ่อนหวาน ไม่มีสิ่งใดจะเป็นการทำเพื่อเป็นประโยชน์ เป็นสัจธรรมขึ้นมาในหัวใจเลย

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมาก่อน ไร่เรานี่มันก็มีคบบอดมาทั้งนั้นแหละ ผู้ที่ปฏิบัติใหม่ ผู้ที่ออกปฏิบัติใหม่มันก็มีคบบอด มันก็ไม่มีสิ่งใดเป็นหลักเป็นเกณฑ์ขึ้นมา แต่เพราะเราเกิดมา เรามีอำนาจวาสนา อำนาจวาสนาเพราะเรามีครูมีอาจารย์ไง ครูบาอาจารย์ของเราคือหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นผู้บุกเบิก ท่านเป็นผู้ค้นคว้า ท่านเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ ด้วยอำนาจวาสนาด้วยบารมีของท่าน ทั้งๆ ที่มีธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่แล้วแหละ แต่เวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติไป เพราะไม่มีใครชี้แนะมันต้องเข้าข้างตัวเองเป็นธรรมดา

กิเลสกับเรา ความรู้สึกกับเรา ปฏิบัติกับเรา มันก็ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนั้นเป็นธรรม.. ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด แต่ด้วยอำนาจวาสนาของท่าน อำนาจวาสนาของท่าน ล้มลุกคลุกคลานมาก็ตรวจสอบกัน เพื่อพยายามแก้ไขกัน นี่แก้ไขกันมา เทียบเคียงกับพระไตรปิฎก เทียบเคียงทุกๆ อย่าง พยายามเอาตัวรอดมาให้ได้ แล้วเอาตัวรอดมาให้ได้นี่ จนกระทั่งถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้.. ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้เพราะอะไร ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้เพราะว่าเวลาท่านสั่งสอนออกมาเนี่ย เวลาครูบาอาจารย์เราฟังเทศน์ของท่าน ท่านเทศน์ออกมาเนี่ยเราคาดไม่ถึง เราคาดไม่ได้

เจ้าคุณอุบาลีท่านเป็นผู้ที่วางการศึกษา ท่านเป็นนักปราชญ์ เวลาหลวงปู่มั่นเทศน์เห็นไหม “อู้อู.. หลวงปู่มั่นนี้ท่านฉลาด ท่านมีปัญญา” ยังชื่นชมว่าสิ่งที่ทำนี้ออกมาจากหัวใจ ยังชื่นชมยังเห็นด้วย.. นี่ไงเพราะอะไร เพราะว่าเวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ขึ้นมาตามความเป็นจริงของท่านแล้ว ท่านแสดงธรรมออกมา ท่านสั่งสอนลูกศิษย์มา มันไม่มีที่ใดจะคัดค้าน ไม่มีสิ่งใดที่เราโต้แย้งได้เลย เพราะอะไร เพราะเราจะเอาปัญญาของเราโต้แย้งสิ่งใด มันก็ไม่มีทางโต้แย้งได้

แต่ขณะนี้เราเกิดมาร่วมภพร่วมสมัย เราเกิดมาแล้วพบครูบาอาจารย์ นี่มันเป็นโอกาสของเรา มันเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม เวลาประพฤติปฏิบัติ นี่ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมาอย่างนี้ ท่านชี้มาอย่างนี้ แต่เวลาเราปฏิบัติของเราเอง เราก็จะไปนุ่งนวลอ่อนหวานกับมัน ถ้านุ่งนวลอ่อนหวานกับมัน กิเลสก็เป็นเรา เราก็เป็นกิเลส ก็อยู่กับมันอย่างนั้นละ แต่ถ้าเราพุทธโธของเรา เราทำด้วยความจริงจังของเรา เห็นไหม ด้วยความระลึกขึ้นมา !

การระลึกคำบริกรรม จิตมันระลึกขึ้นมาเนี่ยตัวมันทำ.. ถ้าตัวมันทำ ตัวมันกำหนด คำบริกรรม แล้วถ้ามันจะคิด นี่ที่ว่าพุทธโธซัดๆ ถ้ามันบริกรรมของมัน โดยเต็มตามสภาพของมัน มันจะคิดออกไปไหนได้อีกละ ถ้ามันคิดไปได้แสดงว่าสิ่งที่เราทำอยู่นี้มันสักแต่ว่า แล้วจิตมันแลบออกไปคิด นี่ไงเพราะสิ่งนั้นแลบออกไปคิด แต่ว่าถ้าเราตั้งใจของเราแล้วว่าไม่ให้มันออกไปเลย ไม่ให้ออกไปเลยเนี่ยเราก็ทำไม่ถึงที่สุดของมัน

ถ้าถึงที่สุดของมันนะ โดยข้อเท็จจริง เหมือนวิทยาศาสตร์เลย นี่คุณเวลาไฟจุดขึ้นมามันก็สว่าง ถ้าจิตของเรามันบริกรรมเต็มที่ของมัน ถึงที่สุดของมัน แต่ ! แต่ที่มัน

เป็นไปได้เพราะอะไร เพราะเราทำไม่ถึงที่สุดของมัน แล้วก็ละล้าละลังใจ ละล้าละลัง เพราะอะไร เพราะเราเกิดความเล็งเลสงสัยว่าเราก็ทำแล้ว

คำว่าทำแล้วใช้ใหม่ นี่ไงกิเลสเป็นเราแล้ว จะทำหรือไม่ทำก็แล้วแต่ คุณใช้เวลาพระโพธิสัตว์ เห็นใหม่ นี่ขนาดว่าเวลาเป็นกระรอกอยู่ชายทะเล แล้วเวลาลมพัดมา รังกระรอกนั้นมันตกไปในน้ำทะเล ด้วยความรักลูกนะ เอาหางจุ่มน้ำไปในทะเลแล้วขึ้นมาสะบัด เอาหางจุ่มน้ำในทะเลแล้วขึ้นมาสะบัด จนเทวดานะแปลงกายมาเลย

“กระรอกทำอะไร นี่ทำอะไร”

“จะเอาลูกกิน”

“ลูกอยู่ไหนล่ะ”

“ลูกอยู่บนต้นมะพร้าว แล้วลมพัดร่วงตกไปในทะเล”

แล้วเอาหางจุ่มน้ำขึ้นมาสะบัด.. สะบัดเพื่ออะไร เพื่อให้ น้ำทะเลนั้นแห้ง สะบัดให้ น้ำทะเลแห้งเพื่อลูกจะได้ขึ้นมาจากน้ำทะเลนั้น คุณความรู้สึก ความนึกคิด แล้วทำอยู่อย่างนั้น จนเทวดาทนไม่ไหว เทวดาต้องเอาลูกขึ้นมาคืนให้ คุณ นี่เอาหางกระรอกไปชุบน้ำทะเลแล้วขึ้นมาสะบัดจนกว่า น้ำทะเลจะแห้ง !

นี่ดูความมั่นใจ คุณการกระทำนะ จนเทวดาก็สู้น้ำใจไม่ได้ จนเทวดาจะต้องเอากระรอกขึ้นมาคืนให้.. นี่พระโพธิสัตว์นะ ขณะที่ เป็นสัตว์นะแต่ก็มีความเข้มแข็ง มีความจริงจัง ทำต่อเนื่องอย่างนั้น โอ้เราทำต่อเนื่อง ต่อเนื่องในความรู้สึกของเราไง ถ้ามันต่อเนื่องแล้วมันต้องมีเหตุมีผล มันต้องมีการกระทำของมัน ถ้าจิตมันสงบเข้ามา

นี่เวลาปัญญาอบรมสมาธิ.. เวลาจิตมันสงบบ้างแล้วหัดใช้ปัญญา หัดใช้ปัญญา เพราะอะไร หัดใช้ปัญญาเพื่อให้จิตมันสงบเข้ามามากขึ้น ให้ฐานมันมั่นคงมากขึ้น เพื่อให้จิตสงบได้ระดับของมัน

ถ้าจิตสงบได้ระดับของมันนะจิตออกรู้ ! จิตออกรู้ในอะไร.. จิตออกรู้ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม เพราะกิเลสมันอาศัยอยู่ที่นี้ เราไปหากิเลสกัน หากิเลสแต่ไปค้นกิเลสที่ไหน คุณคฤมณูษย์ เห็นไหม เรายืนอยู่ที่กลางแดดมันก็มีเงา เราขยับเงาก็ขยับด้วย

แล้วถ้าจิตเราไม่สงบขึ้นมา เงานกับเรามันเป็นอันเดียวกัน เราขยับตะครุบเงาไม่มีทางทันเงาของเราเลย ยิ่งช่วงตะวันบ่ายนะ เงามันจะไปไกลเลย แล้วเราจะไปตะครุบเงาที่ไหน

ฉะนั้นเวลาจิตเราเริ่มสงบเข้ามา เราหัดใช้ปัญญาของเราให้เงามันสั้นเข้ามา ให้ความชำนาญมันมากขึ้น พอความชำนาญมากขึ้นนะ พอจิตมันสงบถึงระดับของมัน แล้วถ้ามันออกเห็นนะ ออกเห็นกาย ออกเห็นเวทนา ออกเห็นจิต เห็นธรรม.. เวลามันออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โดยสังขาร ไม่ใช่โดยสังขารอารมณ์ ไม่ใช่ด้วยความนุ่มนวลอ่อนหวาน

เห็นกายทุกคนก็เห็น ! ทุกคนก็เข้าใจได้ ทุกคนเห็นนะ ยิ่งฟังเทศน์ทุกวันนี้โอ้โฮ.. เห็นกายตลอดเวลาเลย แต่เห็นโดยอะไรล่ะ... เห็นโดยสังขารอารมณ์ เห็นโดยเป็นสมบัติของครูบาอาจารย์ มันไม่ได้เห็นด้วยความเป็นจริงของเรา ถ้ามันเห็นด้วยความเป็นจริงของเราละ มันจะสะอึกสะเทือน ! ถ้ามันสะอึกสะเทือนนี่ความรู้ความเห็นนะ คุณดูความเห็นของเรา แล้วเราใช้ปัญญาของเราพิจารณาของเราไป

ถ้าเราจะจับสัตว์ เราจะจับสัตว์ตัวใดตัวหนึ่งก็แล้วแต่ที่เป็นสัตว์เล็กๆ น้อยๆ จะทำลายชีวิตมัน มันจะยอมให้เราจับไหม.. กิลีสมันอยู่กับเรา ! มันเกิดมากับใจเรา มันอยู่กับใจเรามาตลอด เราจะเคลื่อนไหวสิ่งใด มันจะรู้ทันเราตลอดเลย แล้วเราไปจับมัน เราจับเราใช้ปัญญา..

กิลีสกลัวสิ่งใด กิลีสกลัวธรรมที่สุดนะ กิลีสไม่เคยกลัวอะไรเลย เพราะกิลีสกับเรา นี่มันหลอกเรา ความคิดเรา เราเชื่อความคิดเราล้านเปอร์เซ็นต์ กิลีสกับเรามันอยู่มาด้วยกัน แล้วมันอาศัยอยู่ในหัวใจเรา แล้วมันหลอกเรามาทุกภพทุกชาติ แล้วเราจะไปต่อต้านมันนี่มันเป็นไปไม่ได้เลย.. แต่นี่เป็นเพราะมีบุญวาสนา เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดมาในพุทธศาสนา แล้วเราประพฤติปฏิบัติมาด้วยคุณธรรม

ด้วยสัจจะคุณธรรม เห็นไหม ด้วยสัจจะ ด้วยคุณธรรม เพราะอะไร เพราะว่าศีลสมาธิ ปัญญาไง ถ้ามันเกิดศีล สมาธิ ปัญญา เราเข้าไปจนจิตสงบจนออกรู้ได้.. มันออกรู้ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม แล้วเราพิจารณาไปเราจับได้ จับสัตว์ได้ แต่จับสัตว์แล้วสัตว์ชนิดใดก็แล้วแต่ เราจับได้แล้วเราเลี้ยงดูด้วยความเอ็นดูนะ ด้วยความเมตตาของเรา นะ มันจะไม่ทำร้ายเราเลย แต่ถ้าเราจะทำร้ายมันนะ มันต้องพยศ เพราะอะไร เพราะทุก

คนต้องรักษาชีวิต ไม่มีสิ่งใดเลยที่เขาจะยอมให้เราทำลายเขาได้ง่ายๆ มันเป็นไปได้ ถ้าเขาไม่เคยกระทำ เขาจะไม่เห็นว่ากิเลสเวลามันพยศนี้มันรุนแรงแค่ไหน

สัตว์นี้ในเวลาเราจะทำร้ายมัน เราจะฆ่ามัน เราจะจับมัน ถ้ามันรู้มันจะทำร้ายเราก่อน มันจะพยศ มันจะพยายามต่อต้าน แล้วสิ่งที่มันเกิดขึ้นมา กิเลสมันร้ายกว่านั้น กิเลสมันร้ายกว่านั้น เวลาปฏิบัติไปมันมีสิ่งใดบ้างที่มันพยศกับเรา นี่เราไม่เคยเห็น.. ถ้าเราไม่เคยเห็น

๑. กิเลสเราไม่เคยเห็นตัวมัน

๒. มันไม่มีการต่อสู้

ระหว่างธรรมกับกิเลสที่มันสู้กันในหัวใจ เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมาในใจนะ มันจะชำระล้างนี้มันต่อสู้กันอย่างไร ถ้าไม่มีการต่อสู้ ไม่มีการกระทำ กิเลสมันมุดมอดไปตรงไหน กิเลสมันมีการกระทำสิ่งใด นี่ใจมันถึงบอกว่าถ้าเราทำจริงจังกัน ด้วยการกระทำของเรา เวลาครูบาอาจารย์ของเราะ เวลาท่านปฏิบัติขึ้นมามีหลักมีเกณฑ์ ท่านบอกว่า “อยู่กับหมู่คณะไม่ได้เลย” เพราะอะไร เพราะว่าปัญญามันเคลื่อน ปัญญามันหมุนจักรมันหมุน มันมีการกระทำตลอด

งานของใจ ภาวสวะ ภพ.. ตัวภพนี้มันปฏิสนธิ มันเกิดในใจ ในครรภ ในน้ำคร่ำ นี่มันเกิดมาเป็นเรา เห็นไหม แล้วเราพิจารณาของเรา เรามีสังขารของเรา มันเกิดมรรคญาณเกิดปัญญาของเราขึ้นมา แล้วมันจับกิเลส ใจสัตว์ตัวร้ายๆ ใจเสียต่างต่างๆ ที่มันอยู่ในหัวใจเรา ถ้าเราจับขึ้นมา เราจะต่อสู้จะทำลายมัน ให้เห็นโทษของมัน มันตะปบเอาเลือดสดนะ

สิ่งที่มันตะปบเรา มันทำร้ายเราที่เราต้องมีการต่อสู้มีการกระทำ นี้ ! ถ้ามันมีการปฏิบัติตามความเป็นจริง มันต้องมีเหตุมีผลของมัน ถ้ามีเหตุมีผลของมัน เราจะไม่นุ่มนวลอ่อนหวาน เป็นพรรคพวกกัน กิเลสเป็นเราเราเป็นกิเลส ทุกอย่างเป็นอยู่ร่วมกัน แล้วก็จะตายไปร่วมกัน ปฏิบัติธรรมก็ปฏิบัติธรรมเอาบุญไป ปฏิบัติพอเป็นพิธี เอาบุญไปข้างหน้าว่าเราปฏิบัติธรรมแล้วมันจะเกิดปัญญามากขึ้นๆ แล้วเวลาเกิดอีกชาติหนึ่งมันจะเป็นอย่างนั้นไหม มีสิ่งใดรับประกันว่าเราปฏิบัติชาตินี้แล้วชาติหน้าเราจะปฏิบัติต่อไป

แต่ถ้าเราปฏิบัติเดี๋ยวนี้ ปฏิบัติในปัจจุบันนี้ แล้วเรามีการกระทำสิ่งใดให้มันรู้มัน เห็นตามความเป็นจริง เพราะเรามีครูมีอาจารย์นะ ครูบาอาจารย์ของเราท่านปฏิบัติของท่านมา ท่านทดสอบตรวจสอบของท่านมา ท่านทำมาจนเป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจของพวกเขา.. นี้คำว่าไว้เนื้อเชื่อใจนะ ไว้เนื้อเชื่อใจนี้เป็นศรัทธา เห็นไหม แต่เวลาปฏิบัติไป สติถ้าเราปฏิบัติไป เวลาหลวงปู่มันท่านเทศน์ขึ้นมาว่า “ต้องเป็นอย่างนั้น ! ต้องเป็นอย่างนั้น !” พัฒนาการของจิตมันจะเป็นอย่างนั้นของมันไป ถ้าปฏิบัติไม่ได้ผลมันก็พัฒนาของมันไป

อย่างที่ว่าปฏิบัติไปแล้วว่างๆ สบายๆ มันเป็นอย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้นเพราะอะไร เพราะมันนิมนวลอ่อนหวานเข้ากับกิเลสได้ มันเอากิเลสกับธรรมเยียวยากันไป ให้จิตมันเยียวยากันไปอย่างนั้น มันไม่มีการกระทำ ไม่มีการใช้ปัญญาแยกแยะ ถ้ามันไม่มีการแยกแยะมันจะไปแยกแยะอะไร ถ้ามันไม่เห็นกิเลสมันจะไปแยกแยะอะไร

นี่เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมา ปัญญาอบรมสมาธิเป็นอย่างหนึ่ง.. คำบริกรรมพุทโธ พุทโธให้จิตสงบเป็นอย่างหนึ่ง.. เวลาจิตที่มันมีฐานของความสงบแล้ว แล้วมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมโดยสังขาร มันใช้ปัญญาใคร่ครวญของมันออกไปนี่มันเริ่มถอดถอน มันเริ่มมีการทำลายกิเลส มันเริ่มส้ารอกคลายออก

ความรู้สึกรู้สึกของคนปฏิบัตินี้รู้ได้หมด ! รู้ได้หมด เพราะเวลามันเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ มันจะรู้ของมันเลย เวลามันดีขึ้นมา มันพัฒนาแล้ว เวลาปฏิบัติขึ้นไปมันมีความสุขในหัวใจ ความสุขอย่างนี้มันเป็นความสุขไม่ใช่เจือด้วยอามิส.. ความสุขของโลกเขา ความสุขของโลกเขาณะ เขาต้องได้ตอบแทนสิ่งใดมาโดยความพอใจของเขา เขาจึงมีความสุขของเขาขึ้นมาชนิดหนึ่ง แล้วเขาก็พยายามจะหาความสุขอย่างนั้นมากขึ้น.. มากขึ้น แล้วไม่เคยเจอความสุขจริง

แต่ของเรานี้ะ เราเห็น เราเชื่อมั่นในพุทธศาสนา เราเชื่อมั่นในศักยภาพของเรา เราเชื่อมั่นในหัวใจของเรา เห็นไหม เราพยายามมีสติปัญญาใคร่ครวญในใจของเรา ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิมันก็สงบเข้ามา ความสุขโดยไม่เจือด้วยอามิสไป

“ความสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

ถ้ามันใช้ปัญญาอบรมสมาธิจนจิตสงบเข้ามา บริกรรมพุทโธจิตจนสงบเข้ามา ความสุขอย่างนี้รู้ได้ ! ความสุขอย่างนี้ พอจิตมันสัมผัสมันเป็นปัจฉิมตัง มันเป็นสันติภูมิจิโก เป็นปัจฉิมตัง ! รู้จำเพาะตน ตนนั้นล่ะรู้.. เวลาทุกข์นี้ทุกคนรู้ได้ เวลาทุกข์นี้ทุกคนพร่ำบ่นได้ แต่เวลาความสุข เห็นใหม่ เวลาความสุขที่เกิดขึ้น.. ความสุขความเป็นจริงที่เกิดขึ้นมันเกิดขึ้นมาที่ไหนล่ะ มันก็เกิดขึ้นมาจากคำบริกรรม เกิดมาจากปัญญาอบรมสมาธิ เกิดขึ้นมาจากการกระทำของเรา ถ้ามันทำของเราขึ้นมามันมีฐาน

นี่ใจกรรมฐาน.. กิเลสมันอยู่ที่นี้ ! กิเลสมันอยู่ที่หัวใจนี้ หัวใจนี้มันลุ่มๆ ดอนๆ มันทุกข์ๆ ยากๆ ขึ้นมานี้ แล้วเวลาออกไปทางโลกมันเป็นเรื่องโลกๆ เลย แต่ในปัจจุบันนี้ เรามีสติปัญญาของเรา เรามีอำนาจวาสนาของเรา เราทำงานละเอียดทำงานของใจ เห็นใหม่ เคนจกรรม นั่งสมาธิ ภาวนา ทางโลกเขาบอกว่าพวกนี้เวลาว่างเกินไปนะ งานการไม่ทำ งานการเพื่อแสวงหาประโยชน์ปัจจัยเครื่องอาศัยของเขา แต่นี่สิ่งนั้นก็ทำแล้ว เพราะเราทำงานสิ่งนั้นแล้ว โลกธรรม..

แต่สิ่งที่เราจะชำระกิเลส.. สิ่งที่จะชำระกิเลสนะ เราเกิดมานี้เกิดมาโดยเวรโดยกรรม เกิดจากพ่อจากแม่ก็แล้วแต่นี้เราเกิดมาโดยเวรโดยกรรม แล้วถ้าเราจะมาชำระล้างนี้ เพราะมันเป็น โอกาสของเรา มันเป็นโอกาสของเราเพราะอะไร โอกาสของเราเพราะเรามีบุญเราถึงมีความเชื่อมั่นนะ เพราะเรามีโอกาสเราถึงมีความเชื่อ ถ้าคนไม่เชื่อ พูดอย่างไร เขาก็ไม่เชื่อ ถ้าคนเขาไม่เชื่อนี้เขาไม่ใส่ใจ เขาไม่เห็นว่าเป็นคุณค่า สิ่งนี้มีความสำคัญ

แต่เพราะเราเชื่อ อันนี้คือบุญมาก.. เพราะเราเชื่อ พอเราเชื่อแล้วเราปฏิบัติ ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา จากความเชื่อจะเป็นความจริง แต่ถ้าเราเชื่อแล้วเราปฏิบัติของเราขึ้นมา เราพยายามของเรา มันต้องเป็นไปได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมไว้นะ ถ้าเราปฏิบัติโดยถูกต้องตามศีลตามธรรม นี้ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี อย่างมาก ๗ ปี

คำว่า ๗ ปีนี้เราระลึกของเรา เราตั้งสติของเรา เราใคร่ครวญของเรา เราใช้ปัญญาแยกแยะของเรา ๗ ปีนี้อย่างน้อยต้องเป็นพระอนาคา แล้วเราบอกเวลาเราปฏิบัติกัน คนนั้นถือว่าลำบาก คนนี้ถือว่าไม่ได้ แล้วเราปฏิบัติไปมันจะลำบากแค่ไหนถ้า ๗ ปี

เพราะคำว่าลำบากนะ แล้วมันไม่ลงนี่นะ แต่เราใช้สติปัญญาของเราใคร่ครวญต่อไป ใคร่ครวญต่อไป.. นี่มันจะลำบากแค่ไหนเราก็ใคร่ครวญต่อไป เห็นไหม คนถ้ามีอำนาจวาสนาบารมี นี่เขามีสัจจะตรงนี้ ทำต่อเนื่อง.. ทำต่อเนื่อง.. การปฏิบัติของเราที่มันไม่ได้ผล เพราะการปฏิบัติของเราไม่ต่อเนื่องไม่สม่ำเสมอ

“ความเสมอต้นเสมอปลาย” เห็นไหม ความเสมอต้นเสมอปลายนี่มันหาได้น้อยมาก “ทุกสรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง” คือมันไม่มีสิ่งใดที่แน่นอนเลย จะทำอะไรให้มันนิ่ง ความเสถียรของโลก ความเสถียรของสิ่งต่างๆ เราจะหาจากที่ไหน แล้วความเสถียรของใจล่ะ แต่สิ่งที่มันเสถียรมันคงที่สม่ำเสมอ เราสามารถทำได้ เราสามารถทำได้ “เพราะธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

ถ้ามันสงบขึ้นมาด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยคำบริกรรมขนาดไหน มันสงบเพราะเหตุนั้น ฉะนั้นเราต้องอยู่ที่เหตุ ไปรักษาเหตุ ไม่ใช่ไปรักษาสมาธิ พอจิตมันสงบเข้ามา เราอยากรักษาความสงบ ความสงบนี้เกิดจากอะไร ความสงบนี้เกิดจากคำบริกรรม ความสงบนี้เกิดจากปัญญาอบรมสมาธิ เวลาจิตมันสงบเข้ามาแล้ว พอมันสงบเรามีหลักมีเกณฑ์ของเราเราน้อมไป

ถ้าคนมีอำนาจวาสนา.. อำนาจวาสนามาจากไหน มาจากการทำดีทำชั่วของใจดวงนั้น ถ้าอำนาจวาสนามันมีมันจะเกิดภาพของกายให้เห็นเลย พอเกิดภาพของกายให้เห็น โดยเห็นตามข้อเท็จจริงนี่ชนพองสยองเกล้า การเห็นหน้ากิเลส การเห็นหน้าใจ การเห็นหน้าสิ่งที่มันหลอกลวงในหัวใจ เหมือนคนเรานี้แหละ เราไม่คิดเลยว่าคนๆ นี้จะเป็นศัตรูกับเรา แต่เวลาจิตสงบเข้าไปแล้ว เห็นชัดเจนว่าเขาเป็นศัตรูกับเรา เราจะคิดอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน นี่ขุดคุ้ยนะ การขุดคุ้ยการหากิเลส พอเห็นกิเลสแล้วนี่เราจะใช้ปัญญาแยกแยะ ใช้ปัญญา.. เพราะสัจธรรมมันเป็นของมันอยู่แล้ว สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง “สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา” นี่สัจธรรมมันเป็นอย่างนั้น แต่เราไม่รู้เห็นตามความเป็นจริง เรารู้เห็นโดยสัญญาอารมณ์ เรารู้เห็นโดยการศึกษา เรารู้เห็นโดยฟังจากครูบาอาจารย์

ฟังครูบาอาจารย์มานี้เป็นหลักเกณฑ์ เห็นไหม ฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ ฟังเทศน์กรรมฐานนี่มันเป็นการออกมาจากใจ ออกมาจากประสบการณ์ของจิตนั้น ถ้าจิตนั้นมี

ประสบการณ์อย่างนั้น จิตนั้นกระทำอย่างนั้น.. เรายังไม่มีประสบการณ์อย่างนั้น เราฟังขึ้นมา ถ้าจิตของเราเนะเราใคร่ครวญ คูติเวลาพระอัญญาโกณฑัญญะฟังเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นมันต้องดับเป็นธรรมดา” เพราะคำพูดอย่างนี้มันไม่เคยมี แล้วหัวใจของเราก็ไม่คิดว่าเป็นอย่างนั้น พอเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการไป แล้วใคร่ครวญตามไป.. มันเป็นไปได้!

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราฟังเทศน์จากครูบาอาจารย์ เห็นไหม ฟังเทศน์ขึ้นมาแล้วเราใคร่ครวญตาม นี่ถึงมันจะเป็นสัญญา ถึงจะเป็นเรื่องโลกๆ แต่ถ้าเราใคร่ครวญ จิตใจเรามีการกระทำขึ้นมา มันเกิดจากธรรมของเราขึ้นมา

ฟังธรรมขึ้นมาเพื่อคัดแปลงหัวใจ เพื่อให้เข้าสู่หลักเกณฑ์ พอเวลาเป็นจริงขึ้นมาภาวนาเป็น พอภาวนาเป็นขึ้นมา เราแยกถูกแยกผิดได้ พอแยกถูกแยกผิดได้ เราใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า.. นี่มันคตังคปหาน

ถ้าปัญญา.. ปัญญาที่มีสมาธิรองรับนะ เวลาพิจารณาสังต่างๆ ไปมันจะเป็นความจริงนะ มันปล่อย เวลาเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ.. เพราะโดยสัญชาตญาณ ความรู้สึกของจิตเหมือนยางเหนียวมันติดไปหมด พอเราใช้ปัญญาทะลอมเข้าไปจนมันเห็นโทษ มันปล่อยเป็นตัวของมันเอง เป็นอิสระ เห็นไหม นี่สัมมาสมาธิ ปล่อยเข้ามาเป็นเอกเทศ เป็นเอกภาพของตัวเอง

แต่เวลาจิตเราเป็นสัมมาสมาธิแล้วออกพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม โดยมีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน เวลาพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม เห็นไหม พิจารณาแล้วมันปล่อย มันปล่อยนี่มันสำรอกความเห็นผิด พอสำรอกความเห็นผิดออกไปบ่อยครั้งเข้า นี่ความรับรู้ที่มันรู้ได้ พอรู้ได้ นี่พิจารณาบ่อยครั้งเข้าๆ มันต่อต้าน

คำว่าพศคือมันต่อต้าน ใจ ความต่อต้านนี่มันเจริญแล้วเสื่อม มันหลอกมันลวงนะ ว่าสักกายทิฐิความเห็นถูกต้องแล้ว สิ่งนี้เป็นความจริงแล้ว.. พอจิตมันปล่อย มันปล่อยแต่ครั้งกิลีสมันจะสวมรอยทันที.. กิลีสมันสวมรอยทันที สวมรอยว่าสิ่งนี้เป็นธรรม

คูศิคราวนี่ละเอียดกว่าคราว่าที่แล้ว คราว่านี่อยู่.. มันว่างหมดเลยนะ มันลึกซึ้งมาก เห็นใหม่ มันสวมรอยทันที มันสวมรอยตลอด นี่มันพหุ !

มันพหุคือมันจะทำให้การกระทำของเราไม่สมความปรารถนา มันจะทำให้การกระทำของเราล้มลุกคลุกคลาน ถ้าล้มลุกคลุกคลานนะ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ ถ้าเมื่อใดมันเสื่อมนะ.. คำว่าเสื่อมคือเราใช้ปัญญาของเรา เราใช้ปัญญาของเรา เห็นใหม่ ปัญหานี้ถ้ามีสัมมาสมาธิ ปัญญามันพิจารณาแล้วมันจะปล่อยมันจะวาง มันจะถอด มันจะถอน แต่ถ้ามันไม่มีสัมมาสมาธิ สมาธิที่อ่อนนะ ใช้ปัญหานี้มันพันมันเพื่อน พิจารณาเหมือนกัน คิดเหมือนกัน ทำเหมือนกันแต่ไม่มีผล !

แต่ถ้ามีสัมมาสมาธิมาเป็นพื้นฐาน เวลาพิจารณาไปเหมือนมิดที่คมกล้า มันพันสิ่งใดนี่ขาด ! ขาด ! เวลาขาดคือพิจารณาแล้วมันปล่อยวางหมด มันชำระล้างหมด เห็นใหม่ สิ่งนี้ถ้ามันสำรอกออกมันก็สงบเข้ามา สงบเข้ามา.. พอสงบเข้ามามันก็ละเอียดขึ้น ละเอียดขึ้น แต่ถ้าเวลาจิตมันเสื่อม เวลานั้นใช้บ่อยครั้งเข้ามันใช้ทำงานมากขึ้น พลังงานนี้มากขึ้น มันใช้มากขึ้น มิดมันก็ท้อ ความคมมันก็อ่อนลง พันเท่าไรมันก็ไม่ออก

นี่ไงคำว่าเจริญแล้วเสื่อม ขณะที่ทำสัมมาสมาธิมันก็มีเจริญแล้วเสื่อม นี่ถ้าเจริญแล้วเสื่อม แต่ถ้าคนที่ปฏิบัติเป็น คนที่ทำเป็น เห็นใหม่ คนที่รู้เหตุรู้ผลนี่ภาวนาเป็น.. กลับมาที่พุทโธ กลับมารักษาใจของตัว สมาธิก็เข้มแข็งขึ้นมา พอสมาธิเข้มแข็งขึ้นมาเราออกใช้ปัญญา มันจะพหุขนาดไหน มันจะต่อต้านขนาดไหน แต่เรามีสังขธรรม

นี่กิเลสกลัวธรรม ! กิเลสกลัวธรรม.. กลัวสิ่งการกระทำของเรา กลัวความจริงจังของเรา กลัวความมั่นคงของเรา กลัวความมุนานะ กลัวการกระทำด้วยสัมมาทิฐิ ความถูกต้องดีงามของเรา.. ถ้าความถูกต้องดีงามของเรานี้มันต้องสงบลง ใช้ปัญญาไปมันก็ชำระล้างออกไป บ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุด.. นี่กระบวนการของมัน มันจะเป็นของมัน เห็นใหม่

เวลามรรคสามัคคี.. ภาวนามยปัญญาที่เกิดขึ้นจากการกระทำ เวลานั้นรวมตัวมรรคสามัคคีมันรวมตัว สมุจเฉทปหาน ! ถ้าพิจารณากาย.. กายจะทำลายหมด พอทำลายหมดไปนี่จิตรวมลง จิตรวมลงพิจารณาจนปล่อยกายหมด.. จิตรวมลง รวมลงไป เห็นใหม่ จิตมันพิจารณาอยู่แล้ว เวลานั้นปล่อยแล้วมันรวมลงไป

“กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย.. กายไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่กาย”

ถ้าพิจารณาโดยปัญญา พิจารณาโดยขั้น ๕ พิจารณาโดยสังขาร “ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕.. ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขั้น ๕” นี้เราก็ตุกกันปากเปียกปาก และว่า “ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ อะไรก็ไม่ใช่เรา.. ไม่ใช่เรา..” มันใช่มาก่อนนะ มันเป็นเราจริงๆ แต่มันเป็นเรา เพราะเราเกิดมานี้เป็นเราแน่นอน นี้คือลูกเกิดจากพ่อแม่ เห็นไหม ลูกเกิดจากพ่อแม่ ลูกคนนั้นเป็นลูกใครล่ะ ก็เป็นลูกมีพ่อแม่มีแม่มาทั้งนั้นล่ะ

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมานี้เราเกิดมาโดยอวิชชา ! อวิชชา ความเห็นผิดในหัวใจเรา มันมากับเราแน่นอน นี่ถ้าไม่ใช่เราๆ มันไม่ใช่เราแต่ปาก ไม่ใช่เราแต่เป็นความนึกคิด แต่มันเป็นเราโดยสังขาร มันเป็นเราโดยกรรม มันเป็นเราโดยแน่นอน.. ถ้าแน่นอน ถ้ามันยังไม่ได้ถอดไม่ได้ถอน มันไม่มีการกระทำ เห็นไหม มันยังไม่เห็นหรือว่ากิเลสมันจะพยขนาดไหน กิเลสมันจะมีแรงต้านขนาดไหน แต่ถ้ามันพิจารณาถึงที่สุดของมันแล้ว เวลามันขาดไป..

นี่ไง มันจะพยขนาดไหน แต่มันก็ทนมรรคญาณ ทนสังขารความจริงไปไม่ได้ ! ถ้าทนสังขารความจริงไปไม่ได้ ถ้ามันเห็นโดยความเป็นจริงนะมันทำลาย ทำลายจนถึงที่สุด เห็นไหม นี่มันขาดออกไป.. พอมันขาดออกไป เราปฏิบัติมาแล้วนี่ภาวนาเป็นมีหลักมีฐาน มีหลักมีฐานเพราะว่าสิ่งที่ทำขึ้นมาเป็นความจริงในหัวใจแล้ว ถ้าความจริงในหัวใจนั้นเกิดขึ้นมา เราทำความสงบในหัวใจให้มากขึ้น ถ้าความสงบของใจให้มากขึ้น แล้วออกรู้ออกไปในกาย เวทนา จิต ธรรม นี่มันจะละเอียดมากขึ้น

เพราะกิเลสมันมีอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด ละเอียดสุด.. การต่อต้านการพยของมันแตกต่างกันไป พิจารณากาย.. พิจารณาการนี้ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย ไม่ใช่สุขะ ! สุขะนี่มันเป็นขั้นของอนาคานูนนะ เพราะสุขะมันจะไปฆ่ากามราคะ สิ่งที่มีมันติดแน่นมากับใจโดยสัญชาตญาณ โอหะ.. จิตนี้ก็จะข้ามโอหะได้ เพราะการข้ามโอหะนี้จะไม่เกิดบนกามภพ เป็นพรหมอย่างเดียว

ฉะนั้นสิ่งที่ทำไป.. ความพยของมันนะ สัตว์เล็กสัตว์น้อยมันก็พยศ มันรักษาชีวิตมัน แต่ถ้ามันตายไปแล้ว การที่ว่ามันตายไปแล้วหมายถึงว่าอกุศลกรรม

นี่อุปสรรค ! อุปสรรคคือศัพท์ ชัมมา อนัตตา.. สภาวะธรรมนี้เป็นอนัตตา ที่ว่าเป็นอนัตตาๆ จากความศึกษาของเรา เป็นทฤษฎีของเราไป แต่เวลาเราพิจารณาของเราไป เราใช้ปัญญาของเราไป โดยความเป็นจริงของเราขึ้นมา เวลามันสมุจเฉทพานนี้ เป็นอุปสรรค

อุปสรรคคือธรรมะมันคง ธรรมะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ธรรมะที่เป็นเนื้อเดียวกับจิต เนื้อเดียวกับจิต คือจิตนี้มันเป็นโสคาบัน มันจะไม่เวียนตายเวียนเกิดในผลของวิญญะ มันจะเกิดอีก ๗ ชาติ เกิดอีก ๗ ชาติแล้วพาดกระแสนี้เข้าสู่นิพพาน เข้าสู่ความดับทุกข์ แต่ถ้ามันเป็นปุถุชนมันจะเวียนตายเวียนเกิดไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีกำหนด เหมือนที่ว่าสรรพสิ่งนี้เป็นธรรมชาติ ธรรมชาติก็แปรปรวน มันจะแปรปรวนไปกับธรรมชาติ ธรรมชาติจะแปรปรวนอย่างนี้ โลกนี้เป็นอินไทย แล้วอินไทยมันจะอยู่อย่างนี้ตลอดไป

มันเป็นอินไทย ! โลกนี้เป็นอินไทย ใครคาดหมายไม่ได้ว่ามันจะเป็นสภาวะแบบใด แต่มันเป็นอนิจจัง อนิจจังคือว่ามันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เห็นไหม จิตมันเป็นอุปสรรค.. แต่ถ้าเป็นอุปสรรค อุปสรรคเพราะใช้ปัญญาของมัน ใคร่ครวญของมัน ทำลายของมันแล้ว มันเป็นอุปสรรค

อุปสรรคไม่ใช่อนัตตา อุปสรรคคือคงที่ของมัน แต่คงที่แบบใดละ คงที่แบบผู้ที่ทำผู้ที่รู้ได้มันจะรู้ได้ของมัน ถ้ารู้ได้ของมัน นี่อันนี้เป็นพื้นฐาน.. ถ้ามันเจริญ มันเจริญขึ้นไปคือสิ่งดีงามขึ้นมา ถ้าจะเสื่อมมา เสื่อมมาก็มีพื้นฐานของโสคาบันรองรับ ถ้าโสคาบันรองรับมันไม่ถอยกรูดๆ เข้าไปจนทุกข์ยากเหมือนเราไง

ถ้าเรานี้เป็นปุถุชน เวลามันถอยกรูดๆ ขึ้นมา มันก็เป็นกิเลสเต็มตัว แต่ถ้าเราภาวนาเป็นแล้ว มันมีพื้นฐานอย่างนี้รองรับ เราจะทำให้ได้มากขึ้น.. ให้ได้มากขึ้น เราทำ ความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจ กำหนดพุทโธเข้าไป เพราะผลมันเห็นมา ตั้งแต่การปฏิบัติเริ่มต้นนี้ เพราะมันพยศมันทำลายเรา

ที่มันปฏิบัติยากนี่ยากตรงนี้.. ยากตรงเริ่มต้นนี้ เพราะเริ่มต้นคนภาวนาไม่เป็น ไม่มีสิ่งใดเป็นเครื่องยืนยัน ละล้าละลึงนะ อาจารย์ก็บอกว่าใช่ ครูบาอาจารย์ก็บอกว่าต้องทำ

อย่างนี้ ! เราก็พยายามทำของเรา ทฤษฎีมันก็ใช่ ! แต่เวลาทำจริงขึ้นมามันใช่จริงหรือ เปล่าละ ถ้ามันใช่จริงทำไมมันไม่สมความปรารถนา

ถ้ามันสมความปรารถนาเราก็ตั้งใจของเรา.. เราตั้งใจของเรา แล้วพยายามทำของเรา จะล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน คนทำงาน โลกเขายังทำงานเขายังทุกข์เลย แล้วนี่เราทำงานเพื่อจะล้างภพล้างชาตินะ สังคมเขาหัวเราะเยาะ แล้วเวลาทำไป เห็นไหม คุณติเวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาคนเขาไปเที่ยวเขามีงานรื่นเริงกัน เวลาเราไปเที่ยวกันเขามีความสนุกสนาน ไอ้เรานี้มาอยู่ป่าอยู่เขา ไอ้เรามีแต่ความทุกข์ความยาก กิลเลสมันก็เหยียบเรายู่แล้วนะ เวลามันได้ยินได้ฟังขึ้นมา นี่มันคิดสร้างอารมณ์ขึ้นมา เหยียบเราซ้ำเข้าไปอีก มันมีแต่ความน้อยเนื้อต่ำใจ

คุณติคุณพระนาคิตะ เห็นไหม ลาพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติ แล้วก็คิดอย่างนี้เหมือนกัน แต่เพราะพระนาคิตะได้สร้างบุญกุศลมา เทวดามาขยับยั้งกลางอากาศเลย.. “สิ่งที่เขาไปเที่ยวไปสนุกศึกษากันนั้นนะเขาวนในวัฏฏะ เขาจะเกิดจะตายต่อไป มันก็เหมือนตัวหนอนตัวหนึ่ง ท่านต่างหาก.. ท่านต่างหากพระนาคิตะต่างหาก ภาวนา เคนจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนานี้ท่านต่างหากที่จะพ้นจากทุกข์ ท่านต่างหากเป็นคนดี ไอ้คนที่เขาสนุกเพลิดเพลินกันไป เห็นไหม เขาก็เวียนว่ายตายเกิดอยู่ ท่านต่างหากที่จะพ้นออกจากการเวียนว่ายตายเกิด..” นี่พอเทวดามาเตือนสติพระนาคิตะ พอเตือนสติแล้วพระนาคิตะตั้งสติขึ้นมา แล้วพยายามมุนะของเราขึ้นมา จนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน เวลากิลเลสมันเหยียบย่ำเรา เห็นไหม ถ้าเราไม่เห็นตัวมัน มันไม่พยศกับเราหรอก แต่ถ้าเรารู้เราเห็น เราจะทำมัน มันถึงพยศกับเรา พยศมาก ! กิลเลสนี่มันจะอาศัยจิตใจเราเป็นที่อยู่อาศัยของมัน มันจะหลอกจะล่อ แต่เพราะเรามีสติมีปัญญาเนะ เวลาเราจะต่อสู้กับกิลเลส เราจะปฏิบัติธรรมของเราขึ้นมา

เวลาเราเป็นหมู่คณะกัน เราจะเอื้อเพื่อเอื้อแผ่ต่อกัน เราจะช่วยเหลือเอื้อจ้านกัน เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติมุ่งมั่นสู่ที่สุดแห่งทุกข์.. เราพยายามช่วยเหลือเอื้อจ้านกันนะ แล้วกิลเลสมันจะช่วยเหลือเอื้อจ้านเราไหมละ.. กิลเลสมันจะมีล่อ มีหลอก มีลวง มีทำให้เราล้มลุกคลุกคลานตลอดเวลา

ฉะนั้นเราต้องตั้งสติ.. ตั้งสติแล้วทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบ เห็นใหม่ มันยับยั้งมันได้ ถ้าสตินะเราทำให้มันสงบได้ มันยับยั้งไม่ให้มันกวนเรามากเกินไป พอไม่ให้กวนเรามากเกินไป เราตั้งกำหนดพุทโธ พุทโธเข้าไปจนสงบมากขึ้น แล้วออกรู้ .. ออกรู้ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม

“สักกายทิฎฐิ.. ความเห็นผิดในกาย” ถ้าเราพิจารณาของเรา ใคร่ครวญของเรา จนถึงที่สุดทำลายมัน ชำมัน พอชำมันแล้วมันมีอุปาทาน อุปาทานการฝั่ง อุปาทานยึดมั่น ว่าสิ่งที่ธาตุ ๔ หรือว่าร่างกายนี้ยังเป็นของเรา นี่อุปาทานอย่างนี้มันเป็นระดับชั้นของมัน ถ้าระดับชั้นของมัน พอเรามีสติปัญญาขึ้นมา เราใคร่ครวญของเราไป เราจับเข้าไป พิจารณาเข้าไป นี่ถ้ามันเป็นความจริงพิจารณาเข้าไป

พอเข้าไปเป็นเจโตวิมุตติ จิตมันสงบแล้วเห็นกาย พิจารณาแล้วมันจะคืนสู่สถานะของเขา นี่ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ.. พิจารณากายนะ พิจารณาสักกายทิฎฐิความเห็นผิดของกาย เวลาพิจรณากายมันจะยืดขนาดไหน มันจะทำลายขนาดไหน มันลงไปสู่.. ลงไปสู่สถานะความจริงของมัน

นี่เห็นจริง พิจารณากายบ่อยครั้งเข้าไป เห็นใหม่ พอมันยังละเอียดเข้าไป มันยังพยศ มันยังมีความกระเพื่อม แต่ถ้าเราใช้ปัญญาของเรา มันจะกระเพื่อมขนาดไหนเราใช้ความนิ่งของเรา ใช้สติปัญญาที่มั่นคงของเรา พิจารณาบ่อยๆ ไปมันจะคืนสู่สถานะเดิม จนถึงที่สุดมันขาดได้!

เราพิจรณากาย พิจารณาความเป็นอุปาทาน พิจารณาความเป็นอุปาทาน เห็นใหม่ พอพิจารณาของเราไป นี่มันสู่สถานะเดิมของเขา สถานะของความเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ มันปล่อยวางขนาดไหน พอพิจารณาไปแล้วมันว่างเปล่า พอว่างเปล่าจิตมันก็สงบ สงบมันก็มีหลักมีเกณฑ์เพราะมันถอดมันถอน มันคลายออกไปเรื่อยๆ

พิจารณาซ้ำ.. พิจารณาซ้ำกลับมาสู่ความสงบอีก ถ้ามันทำแล้วทำเล่า พิจารณาพอสงบแล้วก็ออกทำงาน เวลาทำงานถ้าเหนื่อยหนักเราก็กลับมาสู่ความสงบ พอสู่ความสงบแล้วก็ออกไปทำงาน.. บ่อยครั้งเข้านะ คุณความพยศของมัน ! คุณความหลอกลวงของมัน มันจะหลอกลวงให้เราล้มลุกคลุกคลานตลอดไป แต่ด้วยความมั่นคง ด้วยสิ่งที่มีหลักคำยัน

ในหัวใจของเราว่าสิ่งนี้เป็นสังขารม สิ่งนี้คือมีการกระทำของเราอยู่แล้ว พิจารณาซ้ำๆๆ ให้พิจารณาซ้ำนะ

ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นความจริงของเรา ท่านบอกว่าเรากวนามานี้ถูกไหม.. ถูก ถูกแล้วต้องทำซ้ำต่อไป แต่พวกเราโดยความเห็นของกิลเลสที่มันพศ ที่มันหลอกลวงเรา พอเราไปตามครูบาอาจารย์ว่าอย่างนี้ทำถูกไหม.. ถูก พอถูกก็อยู่แค่นั้น ใจ ถูกก็ว่าถูกแล้ว ถูกแล้วก็จบแล้ว

แต่ความจริงถูก.. ถูกแล้วต้องซ้ำ คำว่าซ้ำคือทำซ้ำ ! ทำซ้ำ ! คือการปฏิบัติซ้ำเพื่อทดสอบ ทดสอบให้มันเห็นให้มันมั่นคงขึ้นมา.. นี่ปฏิบัติทดสอบตรวจสอบ ทดสอบตรวจสอบให้จิตใจมันพัฒนาของมันขึ้นไป

นี่ทำมาถูกไหม.. ถูก ถูกแล้วมันต้องมีคำตอบ ! ถูกแล้วนี่กิลเลสที่มันพศกับเรา มันทำลายเราให้เราเชื่อมั่น ให้มีอุปาทานฝังอยู่ในใจ เราต้องทำลายมันสิ มันต้องมีคำตอบสิ ถ้าคำตอบของมัน เวลามันตอบขึ้นมา เห็นไหม พิจารณาเข้าไปบ่อยครั้งเข้า จนถึงที่สุดแล้วมันขาดนะ โลกนี้ราบหมดเลย โลกนี้ราบหมดเพราะสิ่งที่เป็นอุปาทานในหัวใจมันจะขาดของมันออกไป มันราบไปนี่มันไม่มีสิ่งใดเลย ไม่มีสิ่งใดขึ้นวางไว้บนพื้นฐานของใจนี้ได้เลย

นี่สิ่งที่เป็นอุปาทาน เพราะอุปาทานมันฝังอยู่ที่ใจ พอมันหลุดออกไป นี่สิ่งที่ขาดอย่างนี้ได้ทำลายกิลเลส พอทำลายกิลเลสแล้วมันก็มีความสุข.. เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาแต่ความทุกข์ความยากนะ เวลาเริ่มต้นปฏิบัติขึ้นมาทุกข์ๆ ยากๆ ไปหมดเลย แต่เวลาปฏิบัติของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปนี่ความสุข สุขเพราะจิตสงบ แล้วความสุขเพราะจิตพิจารณาแล้วมันปล่อยวาง ความปล่อยวางนี้เป็นความสงบที่ลึกซึ้งกว่า แต่เวลามันขาด.. เวลามันขาด เห็นไหม สังโยชน์มันขาดไป มันมีความสุขที่มันเป็นวิมุตติสุข

คำว่าวิมุตติสุขคือสุขเหนือโลก.. สุขเหนือโลก สุขที่โลกนี้เขาไม่มี สุขที่โลกเขาเป็นไปไม่ได้ แต่จิตใจนี้มันได้สัมผัส จิตใจนี้มันได้ความสุขอย่างนี้มันจะฝังใจขนาดไหน มันจะมีความดุคึดมันขนาดไหน นี่เป็นสมบัติของเราละ ! สมบัติของจิตดวงนั้นที่ประพฤติปฏิบัติได้

จิตดวงนั้นปฏิบัติได้ขึ้นมา มันจะมีความสุขของมัน แล้วมีความสุขอย่างนี้ เพราะความอ่อนค้อย ความที่จิตใจมันไม่รอบคอบ มันว่าสิ่งนี้เป็นธรรมดาๆ ก็ติดกันไป พอมันติดขึ้นไป ติดมันก็เสียเวลา ถ้ามีครูบาอาจารย์นะท่านจะพาออก สิ่งที่เราออกนะ จะต้องการความสงบมากกว่านี้ ถ้าความสงบมากกว่านี้มันจะเป็นมหาสติ มหาปัญญาแล้ว

จากสติปัญญา.. การที่ว่าสติปัญญานี้มันจะแก้ไขของมัน สติปัญญานี้มันจะเป็นสติปัญญาในอริยมรรค มันเป็นสติปัญญาในสติปัญญา ๔ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมนี้สติปัญญา ๔ นี้สิ่งที่มันเป็นความจริงเพราะมันมีสัมมาสมาธิ.. สัมมาสมาธิ นี้กระบวนการของมันเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเป็นใจกับอาการของใจ แล้วถ้ามันละเอียดเข้าไปละ ความที่มันละเอียดเข้าไปนี้มันจะเป็นมหาสติ มหาปัญญา

มหาสติ มหาปัญญาเพราะเหตุใด เพราะสิ่งที่ความคิดมันละเอียดเข้าไป สิ่งทีละเอียดเข้าไปนะ ความละเอียดเข้าไปนี้มันเป็นกามฉันทะ คือภวาสวะคือภพ เรามีความคิดขึ้นมาในตัวมัน นี้มันเป็นกามฉันทะ.. เพราะคำว่ามีกามฉันทะ เห็นไหม “โลกนี้มีเพราะมีเรา” เพราะมีเราเราถึงมีอารมณ์ต่างๆ เกิดขึ้นมา นี้ถ้าเราทำให้สงบเข้าไป กว่าจะจับสิ่งนี้ได้จิตมันต้องละเอียดมากกว่านั้น

ฉะนั้นจะต้องทำความสงบมากกว่านั้น.. ทำความสงบมากกว่านั้นแล้วออกขุดคุ้ยหา ออกหานะ ถ้าเราหากิเลสไม่เจอเราก็ว่างๆ อยู่เพราะอะไร เพราะเราปฏิบัติมา มันชำระอุปาทานในหัวใจออกไป ทีนี้ในเมื่ออุปาทานมันไม่มี ไม่มีสิ่งใดพาให้หลงในอารมณ์หยาบๆ มันก็ไปอ่อนกินในอารมณ์อันละเอียดของมัน ไปอ่อนกินความรู้สึกจากภายใน ไปไฟสุ่มซ่อนอยู่ในใจอย่างนั้นละ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราทำความสงบของใจเข้ามานะ การหากิเลส การขุดคุ้ยหากิเลสที่มันอยู่กับใจของเรา ทั้งๆ ที่มันเกิดกับเรานี้แหละ ! คูสิเวลาพญามาร เห็นไหม ลูกพญามาร หลานพญามาร เหลนพญามาร นี้มันกิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างละเอียดในหัวใจมันมหาศาลเลย แต่เราพอเรามีคุณธรรมในหัวใจ เราปฏิบัติขึ้นมาจนมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา เห็นไหม พอปฏิบัติมีหลักมีเกณฑ์ สติปัญญาตั้งแต่สักกายทิฐิ วิจิกิจจา สิลัพพตปราชามาส นี้กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง พอมันเริ่มเข้าไปมันจะเริ่มเป็นมหาสติ มหาปัญญา

พอเป็นมหาสติ มหาปัญญามันก็ใคร่ครวญหา พอใคร่ครวญหา หาอะไร.. ในเมื่อ
 ภายที่ว่าภายที่พิจารณาไปแล้วมันปล่อยแล้ว มันจะมีภายที่ไหน ภายนอก ภายใน ภายใน
 ภาย ถ้ามันจับได้ พอมันจับได้มันสะท้อนเลื่อนลั่น สะท้อนเลื่อนลั่นในหัวใจเลย

สะท้อนเลื่อนลั่นเพราะสิ่งใด มันสะท้อนเลื่อนลั่นเพราะสิ่งนี้มันเยิ้มอยู่ข้างใน
 เยิ้มอยู่ในหัวใจที่มันอุ่นกินอยู่ที่นี่ แต่เราไม่รู้ไม่เห็น มันหาได้ยากมาก พอหาได้ยากมาก
 เวลาเจอความเป็นจริงขึ้นมาซะ สัตว์ใหญ่มันจะมีความพศแรง ความพศนั้นมันจะ
 ต่อต้านแรง เวลาพิจารณาไป พอพิจารณาไปมันจะว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างนั้น สิ่งนี้เป็นอย่างนี้
 มันจะชักนำให้เราหลงไป ให้เราผิดพลาดอยู่ตลอดเวลา ถ้าความผิดพลาดคือมันรักษา
 ชีวิตของมันไว้

ถ้าเราจะฆ่ากิลเลส เราจะทำลายชีวิตมัน มันจะมีแรงต้านของมัน มันจะมีเล่ห์
 เหลี่ยมของมัน อย่างเช่นสัตว์ใหญ่.. สัตว์ใหญ่ความเล่ห์เหลี่ยมของมันก็ต้องแนบเนียน
 ต้องมีเล่ห์กลที่ทำให้เราผิดพลาดตลอดเวลา ฉะนั้นถึงต้องเป็นมหาสติ

มันมีเล่ห์เหลี่ยมขนาดไหน ถ้ามีมหาสตินี้สติเรามันลึกซึ้งกว่า สติของเราจะต้อง
 ปิดกั้นว่าสิ่งนั้นถ้ามันแสดงออกมาอย่างไร นี่เอาผลงานมานะ ถ้าว่างอย่างนี้ ถ้าปล่อย
 อย่างนี้ เห็นไหม นี่สิ่งนี้คือนิพพาน ถ้าปล่อยหนหนึ่ง อารมณ์เวลาพิจารณา ถ้าจับได้แล้ว
 พิจารณานะ เวลาปล่อยหนหนึ่ง เห็นไหม มันก็ใช้ทำงานครั้งหนึ่ง ทำงานเราใช้ปัญญา
 อย่างเต็มที่ มีมหาสติ มหาปัญญาด้วยเต็มที่แล้วพิจารณาของเราไป

เวลามันปล่อยวาง.. คำว่าปล่อยวาง มันตึงคะคือมันปล่อยชั่วคราว มันไม่ได้
 ปล่อยจริง แต่กิลเลสมันก็บอก “นี่ ! นี่ ! ได้ปล่อยหนึ่งหนแล้ว การปล่อยหนึ่งหนแล้ว
 ปล่อยหนนี้ก็เป็นที่ว่ากามราคะขาดไป ปล่อยอีกหนหนึ่งมันก็บอกว่าสิ้นกิลเลสไป” มัน
 วนอยู่ที่เดิม.. มันชอยเท้าอยู่ในที่เดิมโดยให้กิลเลสมันหลอกหลวง

นี่ความพศของสัตว์ใหญ่.. สัตว์ใหญ่มันพศ มันทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน นี่เรา
 จะเข้าไปต่อสู้กับมัน เราจะต่อสู้ จะทำลายสัตว์ใหญ่ แต่สัตว์ใหญ่มันขวิดเอา มันทำลาย
 เอา จนการปฏิบัติล้มลุกคลุกคลาน การล้มลุกคลุกคลาน เห็นไหม

นี่การภาวนา.. การภาวนานะถ้าจิตมันสงบ จิตมันพิจารณาของมันนี่มีความสุข แต่คำว่าความสุข.. ความสุขคือผลงาน แต่ผลงานถึงที่สุดใจ ถ้าผลงานที่มันยังไม่ถึงที่สุด มันจบกระบวนการงานนั้นไม่ได้ ถ้ามันจบกระบวนการนั้นไม่ได้นะ มันก็เจริญแล้ว เสื่อม เสื่อมแล้วเจริญอยู่อย่างนี้

การปฏิบัติ เห็นไหม ผู้ที่ปฏิบัติเข้าไปชำระกิเลส จะกำหนดว่ากิเลสจะตายเมื่อนั้น กิเลสจะตายเมื่อนั้นเลย กำหนดว่าเราอยากได้ๆ คำว่าอยากได้.. นี้ด้วยความอยากได้ คำนวณได้ ด้วยความไม่รอบคอบ สิ่งต่างๆ มันมีแรงต้านของมัน ถ้ามีแรงต้าน มีความหลอก ความลวง มีการขุดหลุมพราง มันมีทุกเล่ห์เหลี่ยม !

กิเลสนี้เล่ห์เหลี่ยมมาก ! กิเลสนี้พลิกแพลงมาก ! เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษามาหมดแล้ว มรรคญาณเป็นอย่างนั้น ทุกอย่างเป็นอย่างนั้น เอาไปใช้กับกิเลส กิเลสมันเกี่ยวกินหมดเลย ! มันเกี่ยวกินธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราจำมาจะสู้กับมัน มันเกี่ยวกินหมดเลย ! แล้วมันบอกว่า “นี่เป็นธรรม..”

คุณความพยศของมันสิ ทำลายทุกๆ อย่างเลย ทำลายในการกระทำเลย นี่เวลาปฏิบัติไป ผู้ที่ปฏิบัติไป ที่ใช้ปัญญานี้จะเข้าใจเรื่องนี้ได้หมดเลย ถ้ามันเข้าใจเรื่องนี้เพราะเหตุใด เข้าใจเรื่องนี้เพราะตัวเองได้ล้มลุกคลุกคลานมาก่อน แต่เวลาปฏิบัติไปเราไม่เคยล้มลุกคลุกคลานมาใช้ใหม่ เวลามันปล่อยหนหนึ่งปล่อยครั้งหนึ่งเราก็มองว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เพราะเราคิดว่าสิ่งที่เรากระทำนี้เราทำมาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ของเรา เราทำมาด้วยเนื้องานของเรา

แต่ ! แต่เพราะเป็นความลึก.. เป็นความลึกลับ คุณธรรมของจิตใจมันสูงส่งขึ้นไปสูงส่งขึ้น แต่พวกเราไม่เคยรู้เคยเห็น เราไม่เคยได้สัมผัสสภาวะแบบนี้ ถ้าสภาวะแบบนี้ พอมันว่างหน้อยมันก็ว่า “สิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม..” แต่ความจริงกิเลสมันหัวเราะเยาะเพราะเราเข้าไปไม่ถึงมัน เห็นไหม นี่มันพยศมันทำลายเรา ถ้าทำลายเราก็ล้มลุกคลุกคลาน เวลาล้มลุกคลุกคลานนะเราก็ต้องวาง วางแล้วกลับมาทำความสงบของใจ

นี่มหาสติ มหาปัญญา ทำความสงบของใจแล้วออกใคร่ครวญ จับพลิกแพลงต่อไป บ่อยครั้งเข้านะ ถ้าพิจารณาเป็นเจโตวิมุตติ มันจะเห็นพิจารณาภาวที่ว่ามันเี่ยมขนาดไหน แล้วเี่ยมอย่างนี้ละ ขนาดที่ว่ามันพิจารณาแล้วนี่มันจะทำลายเป็นอสุภะ ถ้าเป็นอสุภะนะ พิจารณาของเราแล้ว บางทีอสุภะมันพิจารณาจนเป็นสูตรสำเร็จ มันตั้งอสุภะให้ขึ้นมาพิจารณา พิจารณาเสร็จแล้วมันบอกพิจารณาแล้ว ปล่อยวางแล้ว แต่มันหลบอยู่เราไม่รู้หรือ !

นี่มันพิจารณาจนเป็นสูตรสำเร็จไปแล้ว แต่เวลาเป็นสูตรสำเร็จแล้วเราต้องพลิกกลับ พลิกกลับว่า อ้าว.. เป็นอสุภะ อ้าว.. เป็นอสุภะ ถ้าอสุภะนี้มันมีความเคลื่อนไหว มันทำให้หัวใจนี้กระเพื่อมใหม่.. ถ้ามันเป็นอสุภะ คือสิ่งที่มันเป็นอสุภะนี้มันเป็นสิ่งที่กิลเลสมันไม่ชอบอยู่แล้ว มันเป็นธรรม

อสุภะเป็นธรรม.. เป็นธรรมเพราะอะไร เพราะมันเป็นความจริงอย่างนั้น มันไม่มีมีอะไรเป็นอสุภะหรือว่ามันเป็นอสุภะหมด แต่เป็นอสุภะเพราะอะไร เพราะโลกนี้มันเป็นอนิจจัง โลกนี้มันเปลี่ยนแปลงตลอด ถ้ามันเป็นอสุภะ.. พอเป็นอสุภะขึ้นมา เห็นใหม่ มันเป็นสูตรสำเร็จ สูตรสำเร็จจนมันสงบตัวนี้มันพยศ มันบังเงาจนเข้าไปอยู่ในหัวใจบอกว่า ไม่มี ไม่มี

ถ้าไม่มี.. ถ้าไม่มีนี่พลิกกลับเป็นอสุภะ เป็นอสุภะคือว่าความงมงาย ความอ่อนซ้อย ความพอใจ พอเป็นอสุภะเข้าไปนี่บอกไม่มีนะ แต่พอเป็นอสุภะขึ้นมาที่นี่มันพอใจ มันพอใจมันก็สั้นไหว พอสั้นไหวนี้เราพิจารณาได้ เห็นใหม่

การพิจารณา.. ถ้ากิลเลสมันพยศ มันขุดหลุมพราง มันทิ้งต่อทั้งดวง เวลามันพิจารณาไปมันจะรู้ของมันนะ รู้จากประสบการณ์ รู้จากครูบาอาจารย์แนะนำ เราพิจารณาแล้วมันจะล้มลุกคลุกคลานเพราะ ! เพราะถ้าเรายังฆ่ามันไม่ได้ มันยังมีชีวิตอยู่นี้ มันตีกลับตลอด ฉะนั้นเราจะต้องตั้งสติ แล้วเราจะต้องมีความเข้มแข็ง

ฉะนั้นเวลานักปฏิบัติเรานี้จะบอกว่า อู้อู.. จิตนี้มันละเอียดมาก ความคิดละเอียดมาก.. เรายังไม่เคยเห็นหรือ เรายังไม่เคยเห็นระดับของความที่เรปฏิบัติขึ้นมา เวลาละเอียดขึ้นมาทีละละเอียดอย่างไร แล้วสักกายทิฐิมันถอนอย่างไร อุปาทานมันถอนอย่างไร แล้วถ้าไปเจออสุภะ..

นี่คือสุกะ กามราคะ สิ่งที่กำลังกามฉันท์ สิ่งที่เป็นเรา สิ่งที่เป็นโอฆะ.. จิตนี้เคยเกิดตาย ในวิภวัญญะ จิตนี้เคยเวียนว่ายตายเกิดจากโอฆะนี้มาไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วอยู่ๆ วันใดวันหนึ่งเราจะมาทำลายให้สิ่งนี้มันพ้นออกไปจากภวาสวะ จากภพในหัวใจของเรา

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันถูกต้อง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบรรลุธรรมแล้ว ท่านสังขาร.. มรรคญาณ.. ท่านจะทำลายกิเลสแล้ว นั่นวางเป็นแบบอย่าง แต่การกระทำของเรา การกระทำของจิตดวงนี้ การกระทำการประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา มันมีมากน้อยขนาดไหน

ฉะนั้นสิ่งที่ทำว่าเรียบง่ายนุ่มนวลอ่อนหวาน นี่มันเป็นเรื่องของกิเลสทั้งนั้น ! มันเป็นเรื่องกิเลสกับธรรม กิเลสอาชรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเกี่ยวกัน แล้วบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ แต่เราปฏิบัติขึ้นมาที่เราไม่ได้เกี่ยวกัน เราปฏิบัติขึ้นมาเป็นสังขาร กับปฏิบัติขึ้นมาเป็นภวานามยปัญญา เป็นโลกุตตรธรรม

สิ่งที่เป็นปัญญาเหนือโลก ! ปัญญาที่เกิดขึ้นมาจากใจ ปัญญาที่เกิดขึ้นมาจากสัมมาสมาธิ ปัญญาที่เกิดจากมหาสติ.. มหาสติ มหาปัญญา แล้วมันเข้าไปทำลายกัน ทำลายสิ่งที่ละเอียดอ่อน สิ่งทีลึกลับ ! ลึกลับขนาดไหนแต่มันเห็น มีปัญญากระทำขึ้นมาโดยชัดเจน.. นี่กระทำในหัวใจของเราบ่อยครั้งเข้า ละเอียดบ่อยครั้งเข้า จนถึงที่สุดมันเข้ามารวมสู่หัวใจ แล้วมันทำลายลง ครึ้น ! พอทำลายลง.. กามราคะ.. ปฏิฆะขาด ! พอขาดออกไป

นี่ใจสิ่งนี้มันรู้มันเห็นชัดเจน มันเป็นของมัน.. มันขาดมันขาดที่ไหน มันทำลายอย่างไรถึงว่าขาด แล้วมันทำลายอย่างไรถึงข้ามโอฆะ ถ้าข้ามโอฆะ.. นี่ใจความพศของสัตว์ใหญ่ ความเป็นไปของมันรุนแรงมาก สิ่งทีรุนแรง เพราะสิ่งนี้เท่านั้นที่ทำให้เราเกิดในวิภวัญญะกันอยู่นี้ เพราะถ้าทำลายตรงนี้แล้วจะไปเกิดเป็นพรหม เห็นไหม เกิดเป็นพรหมแล้วจะสำเร็จไปข้างหน้า แต่นี่ถ้าเราพิจารณาซ้ำๆ พิจารณาซ้ำๆ ไป

พรหม ๕ ชั้น.. พิจารณาซ้ำๆ นี่สิ่งที่พิจารณาซ้ำๆ มันมีเศษส่วน มันมีความรู้สึก ลึกลับในหัวใจ พิจารณาซ้ำๆ จนถึงที่สุด หมดสิ้น ! หมดสิ้นกันไปนี่หมดสิ้นในอะไร หมดสิ้นในกามภพ หมดสิ้นนี้แต่หัวใจยังมีอยู่ หัวใจมีอยู่เพราะเหตุใด

สิ่งที่หัวใจมีอยู่.. นี่ไงแม่ทัพ แม่ทัพที่ออกทำลายกันด้วยกองทัพ แต่ผู้ที่เป็นจักรพรรดิ ผู้ที่เป็นกษัตริย์ล่ะ.. นี่เป็นกษัตริย์เขาคุมนโยบาย จิตที่มันเป็นจิตเดิมแท้ที่ส่องใส ที่ทำลายทุกๆ อย่างทำลายเพราะอะไร เพราะเราต้องมีภพ มันต้องมีเครื่องมือใช้ใหม่ มันต้องมีพลังงานใช้ใหม่ มันต้องมีหัวใจใช้ใหม่ถึงจะเข้ามาทำลายได้ พอทำลายถึงที่สุดแล้วมันหมดเกลี้ยง มันทำลายความสะอาดเข้ามาถึงที่สุดของมันแล้ว

“จิตเดิมนี้ส่องใส” ใส นั่นคืออะไร.. ความนุ่มนวลอ่อนหวาน ถึงที่สุดนี้ที่ว่าเป็นปัจเจกการ.. อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญฺาณ.. ปัจเจกการมันอยู่ตรงนี้ มันอยู่ที่ “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส” มันเป็นความเศร้าหมอง-ส่องใสอยู่ในหัวใจ อยู่ในตัวใจนั่นล่ะ แต่พอมันถึงที่สุด ถ้ามันเป็นอรหัตตมรรคนี้มันเป็นปัญญาญาณ

เพราะเป็นปัญญาญาณ เพราะจิตจับจิต นี่เพราะว่าในวัตถุนั้นจับต้องในวัตถุนั้น มันจะย้อนกลับเข้ามาที่ตัวมัน ถ้าย้อนกลับเข้ามาที่ตัวมันได้ เห็นใหม่ แล้วจะใช้ปัญญาอย่างไร ปัญญาอย่างที่ใช้กันอยู่นี้ ปัญญาโดยสังขาร ปัญญาโดยความคิดนี้สิ่งนี้มันหยาบเกินไป สิ่งนี้จะเข้าไปทำลายอวิชชาไม่ได้!

สิ่งที่เข้าไปทำลายอวิชชาจะต้องเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน เพราะตัวมันละเอียดอ่อน ตัวมันเองมันเป็นความส่องใส เพราะมันไม่มีตัวตน ! มันเป็นความส่องใส มันเป็นความว่าง มันเป็นสิ่งต่างๆ แล้วเอาอาวุธไปจะทำลายอะไรมันได้ มันจับต้องมันไม่ได้ เห็นตัวมันไม่ได้!

แต่ถ้ามันเป็นมรรคญาณล่ะ เป็นมรรคญาณ เห็นใหม่ นี่สิ่งที่มันจะมีปัญญาที่เหนือกว่า.. สิ่งที่มีปัญญาที่เหนือกว่ามันจะจับตัวมันได้ พอจับตัวมันได้ สิ่งที่จับตัวมันได้ แล้วปัญญาที่จะเกิดขึ้น ปัญญาที่เป็นมรรคญาณ สิ่งที่มีมันซึมซับกัน สิ่งที่มีมันเป็นความละเอียดอ่อนกัน นี่มันทำอย่างไร ถ้ามันทำโดยสัตยญาณารมณฺ์ ทำโดยดำรับดำรานี้ไม่มีทาง เป็นไปไม่ได้! สิ่งนี้เป็นไปไม่ได้เลย

๑. กิเลสก็ไม่เคยเห็นมัน แล้วเวลาจะทำร้ายกัน.. คนเรา เห็นใหม่ คุณสิณโทษ ประหาร เวลาเอาเข้าหลักประหารเขายังดิ้นรนเลย เขายังพยศ เขายังพยายามอยากรักษาชีวิตเขารอด แล้วไอ้แบบนี้เรื่องกิเลสตัดหาความทะยานอยากนี้มันอยู่ในหัวใจ มันเป็นที่

อยู่อาศัยของเขามันก็เหมือนชีวิตหนึ่ง แล้วถ้ามันมีปัญญาเข้าไปทำลายมัน จะฆ่ามันทำลายมัน มันไม่มีแรงต้าน มันไม่รักษาตัวมันเลยหรือ มันเป็นไปไม่ได้หรอก

ฉะนั้นความนุ่มนวลอ่อนหวานมันเป็นเรื่องที่เราจินตนาการกันไปเอง แต่ในการประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง จิตใจนี้เราจะเป็นคนอ่อนโยน เราจะเป็นคนนุ่มนวลอ่อนหวาน แต่ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมามันเป็นน้ำป่า มันเป็นน้ำไหลไฟดับ มันเป็นการต่อสู้กันโดยสัจจะความจริง.. ไม่มีหรอก ! นุ่มนวลอ่อนหวานนี่กิเลสมันเอาไปกินหมดละ !

แต่เวลาจิตมันละเอียดขึ้นไปนี่มันต้องเป็นความสมดุลกัน ความสมดุลของความหยาบ ความสมดุลของแม่ทัพ แม่ทัพก็ต้องสู้กันด้วยแม่ทัพ.. แม่ทัพ เห็นไหม คูสมิหาสติ มหาปัญญามันเป็นกองทัพใหญ่ มันเป็นที่ที่เราสร้างขึ้นมา เราปฏิบัติขึ้นมา เราสะสมขึ้นมา จนมีกำลังขึ้นมา จนทำลายกามราคะ กามโสมพะดินต่างๆ จนสิ้นไป.. พรหม เห็นไหม พรหมมีผัสสะ พรหมเป็นหนึ่งเดียว สิ่งที่เป็นหนึ่งเดียว จิตใจที่มันเป็นหนึ่งนี่ภาวสะวะ !

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ผู้ข้ามพ้นกิเลส”

แล้วจะข้ามอย่างไร การกระทำของความละเอียดอ่อนขึ้นมา มันจะจับของมัน ความพยศขนาดไหน สิ่งที่แนบเนียนขนาดไหน เขาไม่แสดงสิ่งใดๆ เลย เขาตีหน้าตาย เขาไม่สนใจกับสิ่งใด เขาว่าเขาไม่รู้เรื่องเขาไม่ได้ทำอะไรใดๆ เลย แต่ถ้าเขาไม่ได้ทำอะไร แต่เขามีหรือเปล่า เขาอยู่ที่ไหน.. ถ้ามันจับได้ มีหรือไม่มีนี่มันก็กระทำกัน

ดีและชั่ว ! ถ้ามันพลิกความคิดและชั่วออกไป ถึงที่สุดดีก็ไม่มีชั่วก็ไม่มี ทำลายกันทั้งหมด เห็นไหม นี่มันทำลายที่หัวใจนี้ ถ้าทำลายที่หัวใจนี้ นี่ธรรมทั้งหมดถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ได้.. ถ้าถึงที่สุดแห่งทุกข์ นี่ใจมันจะพยศกับใครอีกล่ะ เพราะถึงสมมุติบัญญัติ.. วิมุตติ.. วิมุตติมันข้ามจากสมมุติบัญญัติไปทั้งหมด

ถ้ามีสมมุติอย่างหยาบ สมมุติอย่างกลาง สมมุติอย่างละเอียด สมมุติอย่างละเอียดสุด จิตที่ส่องใสมันเป็นสมมุติอันละเอียดสุด มันเป็นสมมุติ.. สมมุติเพราะอะไร เพราะมันสื่อสาร มันจับต้องได้ มันมีสิ่งกระทบได้ แต่ทำลายสมมุติบัญญัติทั้งหมด !

พ้นออกไปจากสมมุติบัญญัติ มันคืออะไร สิ่งที่ว่าวิมุตติฯ นี้วิมุตติอย่างไร
 ธรรมะเป็นธรรมชาตินี้ธรรมชาติอย่างไร มันเหนือหมด ! มันเหนือธรรมชาติ เหนือ
 สรรพสิ่ง เหนือทุกอย่าง เหนือจนเป็นเอกเทศของมัน ถ้าเหนือเอกเทศของมันแล้วเอกเทศ
 มันมาจากไหนล่ะ.. มันมาจากที่จิตใจเราทุกข์ๆ ยากๆ นี้แหละ มันมาจากหัวใจ สิ่ง
 สัมผัสธรรมได้คือความรู้สึก คือใจ

ปฏิสนธิวิญญาณสำคัญ.. “จิตไม่เคยตาย ความรู้สึกนี้ไม่เคยตาย” เวลาคนตาย
 ความรู้สึกนี้ออกจากร่างไป ครูบาอาจารย์ของเราท่านประพาศปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์
 แล้ว เห็นไหม ท่านบอกว่า “ถ้าใครฆ่ามันก็ฆ่าได้แต่ซากกากเมือง” มันจะฆ่าได้แต่ซาก
 ธาตุ ๔ เท่านั้น เขาจะฆ่าใจดวงนี้ไม่ได้ เขาจะฆ่าความรู้สึกอันนี้ไม่ได้ ความรู้สึกนี้มันทั้ง
 มาตั้งแต่ว่าทำลายอวิชชา ทำลายภพ ทำลายทุกอย่างมันไม่มีแล้ว

มันไม่มีเพราะอะไร ทำอย่างไรถึงไม่มี ทำอย่างไรถึงทำลายมันได้แล้วพ้นจากการ
 เกิดการตายเพราะมันไม่มีอวิชชา.. ทำถึงความสะอาดบริสุทธิ์ในการปฏิบัติของเรา เห็น
 ไหม นี่ถ้าปฏิบัติจริง จะทำลายกิเลส กิเลสมันจะพยศเอา มันพยศมันต่อต้าน แต่ถ้าเรา
 ไม่ได้ทำลายมันเลย มันเป็นความนุ่มนวลอ่อนหวาน มันอยู่กับเรา มันเป็นเพื่อนสหายกับ
 จิตเรา มันจะพาจิตนี้เกิดตายไปตลอด

แต่เพราะเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ.. พบพระพุทธศาสนา มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ
 ถ้าเราปฏิบัติถึงที่สุด เราจะถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ เราจะฆ่ามัน มันจะพยศขนาดไหนเรามี
 วิชา เรามีการกระทำ มีความรอบคอบ เราสามารถทำได้ มนุษย์ทุกคนสามารถทำได้
 เพราะมนุษย์มีหัวใจ ทุกข์เกิดที่ใจ

เวลาภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากใจ.. ใจดวงนั้น ปัญญาที่เกิดจากใจดวงนั้นจะ
 ทำลายอวิชชาในใจดวงนั้น ให้ใจดวงนั้นประสบความสำเร็จ ประสพสุขในชีวิตนี้ เอวัง